

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 6/8/98

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

PERIODICALS
June 9, 1998

Vol. LXXXVII

Kaina 50 c.

ANTRADIENIS - TUESDAY, BIRŽELIS - JUNE 9, 1998

Nr. 111

Valdantieji ir opozicija palankiai vertina prezidento darbą

Vilnius, birželio 8 d. (BNS)

Seimo konservatorių, LDDP bei Socialdemokratų frakcijų seniūnai palankiai vertina prezidento Valdo Adamkaus vadovavimo valstybei šimtadienį, tačiau išvagina ir kai kurių klaidų.

Konservatorių frakcijos seniūnas Arvydas Vidiūnas spaudos konferencijoje pirmadienį pasidžiaugė, kad V. Adamkus labai palankiai vertina visuomenę ir jis laikomas moraliniu autoritetu.

A. Vidiūnas prisipažino nesitikėjęs, kad prezidentūra ir prezidentas taip greitai „atstos ant kojų“. „Matau, kad Lietuvos politiniame gyvenime jau nelieta sričių, kur jo nuomonės nereikėtų paisyti“, sakė jis.

Pasak A. Vidiūno, per šimtą dienų V. Adamkus pasirodė „kaip tikras politikas“, sugebantis derinti skirtingas nuomones ir galintis vakarietiškus valdymo metodus perkelti į Lietuvos politinę realiją.

Tačiau konservatoriaus netenkina „visuomeninis“ prezidento patarėjų statusas. „Prezidento patarėjai pagaliau turi mesti visuomenininkų statusą, nes prezidentūra nėra visuomeninė organizacija asociacija“, pažymėjo jis.

Keli įtakingi patarėjai prezidentūrą dirba visuomeni-

niais pagrindais.

A. Vidiūnas taip pat pageidauja, kad prezidentūros tarnautojai užtikrintų politikų privacių pokalbių su prezidentu konfidencialumą.

Kitoje spaudos konferencijoje LDDP frakcijos seniūnas Česlovas Juršėnas taip pat palankiai įvertino V. Adamkaus prezidentavimo šimtadienį. Jis pasidžiaugė, kad prezidento institucija per trumpą laikotarpį tapo „atskira valdžios šaka su savo nuomone ir pozicija ir atsvara Seimo valdžiai“.

Daugiausia kritikos V. Adamkaus atžvilgiu spaudos konferencijoje išsakė Socialdemokratų frakcijos seniūnas Aloyzas Sakalas.

Nors jis palankiai įvertino tai, kaip V. Adamkus naudojasi jo kaip prezidento įgaliojimais, tačiau smarkiai kritikavo Valstybės saugumo departamento vadovo Jurgio Jurgelio atleidimą ir Mečio Laurinkaus paskyrimą į šį postą. Jo vertinimu, tai buvę „visiškai nepagrįsti“ veiksmai.

Pasak A. Sakalo, M. Laurinkus vadovaudamas VSD 1991-1992 metais, visais atžvilgiais sužlugdė šios tarnybos darbą.

Socialdemokratų vadovo taip pat netenkina tai, jog V. Adamkus, parinkdamas kandidatūras į svarbiausias valstybės postus, nesikonsultuoja su politinėmis partijomis.

Naujasis saugumo vadovas žada veikti pagal Konstituciją

Vilnius, birželio 8 d. (Elta) — Prezidentas Valdas Adamkus žada skirti didelį dėmesį Valstybės saugumo departamentui (VSD). Jis tikisi, kad naujasis šios įstaigos generalinis direktorius Mečys Laurinkus užtikrins efektyvų VSD darbą.

Pirmadienį prezidentas apsilankė VSD būstinėje ir pristatė departamento darbuotojams naują vadovą, kuris šias pareigas eiti oficialiai buvo paskirtas birželio 3 dieną.

Lietuvos vadovas akcentavo, kad Seimas ir vyriausybė skiria per mažai dėmesio Saugumo departamentui. Jis viliasi, kad ateityje to dėmesio bus daugiau, o įstatymuose deklaruojamas VSD statusas atitiks jo kasdienę veiklą.

Prezidentas taip pat tikisi, kad Seimas atsizvelgs į VSD poreikius ir, tikslindamas šių metų valstybės biudžetą, skirs jam daugiau lėšų.

„Man labai rūpi šis labai svarbus departamentas. Tikslu, kad nuo šios dienos saugumo darbe prasidėtų nauja epocha — efektyvus ir naujadingas darbo valstybės labai epocha. Mano dėmesys bus nuolatinis“, tvirtino V. Adamkus žurnalistams po susitikimo su VSD darbuotojais, kurių žiniasklaidos atstovai nebuvo įleisti.

Pasak prezidento, maždaug pusvalandį užtrukusiame susitikime su darbuotojais kalbėjo tik jis, M. Laurinkus ir buvęs VSD generalinis direktorius Jurgis Jurgelis. „Patys departamento darbuotojai buvo labai santūrūs ir nepanorėjo pasidalinti savo mintimis ar kokiais nors pageidavimais“, sakė V. Adamkus.

Naujasis VSD vadovas Me-

čys Laurinkus žada stiprinti žvalgybą, kontržvalgybą ir valstybės ekonominių pagrindų apsaugą. Jis sakė, kad jo vadovaujamas VSD visuo- met vadovausis Konstitucija, nebus politizuotas ir veiks profesionaliai bei pabrėžė būtinybę atitikti ES ir NATO reikalavimus ir kalbėjo apie ketinimus prašyti didesnio finansavimo tarnybai bei siūlyti kai kuriuos VSD įstatymo pakeitimus.

Kai kurie VSD darbuotojai sakė, kad naujojo vadovo požiūris „nuteikia optimistiskai“, jog bus įveikta pastarojo meto tarnybos stagnacija.

M. Laurinkus, kuriam dabar 47-eri, dalyvavo kuriant valstybės saugumą 1990 m. ir buvo pirmasis jo vadovas.

Po paskyrimo vadovauti VSD jis atsisakė Seimo nario įgaliojimų bei žadėjo sustabdyti narys konservatorių partijoje. Seime jis priklausė konservatorių frakcijai ir vadovavo Užsienio reikalų komiteiui.

* Lietuvos kariškius ir policininkus drabužiais ir apavimu ateityje iš esmės aprūpins vietos gamintojai. Lengvosios pramonės įmonių asociacija ne kartą kritikavo valstybinius užsakymus, kuriuos daug brangiau atlieka užsienio įmonės, o vietos pramonė apieina. Premjeras Gediminas Vagnorius paprašė Krašto apsaugos bei Vidaus reikalų ministerijas pateikti informaciją, kiek ir kokių lengvosios pramonės gaminių (vietos ir užsienio) jų sistemos institucijos pirkto ar numato pirkti šiemet. Jos kartu su Ūkio bei Finansų ministerijomis taip pat parengtos iki birželio 15 d. pateikti vyriausybei siūlymus

North Carolina. Lietuvos kariai dalyvauja JAV, North Carolina valstijoje, vykstančiose NATO ir bendradarbių pratybose „Cooperative Osprey“. Drauge su kolegomis iš trijų NATO valstybių — JAV, Kanados ir Nyderlandų — bei dvylikos „Bendradarbiavimas vandeniu“ programos valstybių karys iš trijų valstybių pratybose semiasi Klaipėdos 7-ojo dragūnų pamario gynybos bataliono būrys, vadovaujamas vyresniojo leitenanto Antano Kavaliausko.

Nuotr.: Žygiuoja Klaipėdos dragūnai.

(Elta)

Lietuvos vyriausybės delegacija atvyko į JAV

Vilnius, birželio 8 d. (BNS)

Pirmadienį ūkio ministro V. Babiliaus vadovaujama delegacija atvyko į Vašingtoną, kur susitiks su JAV bendrovės „Williams International Company“ vadovybe, dalyvaus dvišalės ekonominės konsultacijos, susitikus su Amerikos verslininkais.

Antradienį įvyksiančios dvišalės konsultacijos susijusios su sausio 16 dieną trijų Baltijos valstybių ir JAV pasirašyta Bendradarbiavimo chartija.

Birželio 10 dieną V. Babiliaus vadovaujama delegacija „Riggs“ banke susitiks su JAV bankininkais ir verslininkais. Ūkio ministras ir Lietuvos ekonomines plėtros agentūros generalinė direktorė Genovaitė Jakševičienė skaitys pranešimus ir atsakines į klausimus.

Tą patią dieną V. Babilius Vašingtone susitiks su bendrovės „Williams“, ketinančios investuoti į Lietuvos naftos įmones „Mazeikių nafta“, „Būtingės nafta“ ir „Naftotiekis“, vadovais.

Ūkio ministras tikisi, kad „Williams“ supažindins jį su verslo planu.

„Jie turėtų pateikti verslo planą, kokių būdu bus reali-

zuojami mūsų susitarimai ir kokie bus tolesni „Williams“ žingsniai. Svarbiausia — aš noriu sužinoti, kaip išaugs mūsų įmonių galimybės, kokie jų

Siūlomas referendumas dėl merų ir seniūnų rinkimų

Vilnius, birželio 8 d. (Elta)

Desimties asmenų grupė, vadovaujama Seimo nario Ramūno Karbauskio, nori surengti referendumą dėl savivaldybių merų ir seniūnų rinkimų. Trečia-dienį Vyriausybės rinkimų komisija (VRK) spės, ar išduoti šiai iniciatyvinei grupei gyventojų parašų rinkimo lapus.

Jeigu iniciatyvinei grupei per tris mėnesius nuo parašų rinkimo lapų išdavimo pasiektų surinkti 300,000 gyventojų parašų, referendumui būtų pateiktos dvi nuostatos, kurių būtų įtrauktos į Vietos savivaldos įstatymą — „savivaldybių merai renkami tiesiogiai savivaldybės gyventojų rinkimu“ ir „seniūnų seniūnai renkami tiesiogiai seniūnijos gyventojų savivaldybių tarybų rinkimu“.

R. Karbauskis sakė, kad sprendimas surengti referendumą buvo priimtas prieš ke-

strateginiai planai, nes mūsų tikslas — ne šiaip parduoti, o išvystyti gamybą“, sakė V. Babilius. Jis teigė, kad kokių sprendimų JAV nebus priimta. V. Babilius, be to, nori pasižūrėti į „Williams“ valdomą panašias įmones JAV.

Auga susirūpinimas dėl mažamečių įvaikinimo Izraelyje

Vilnius, birželio 6 d. (BNS)

Konsultacinės vaiko reikalų tarybos prie prezidentūros vadovė Giedrė Žilinskienė ketina nagrinėti, ar Lietuvos tarybos, įvaikinimo niančios vaikus užsienyje, nepažeidžia tarptautinių reikalavimų.

G. Žilinskienė iš Seimo vicepirmininko Romualdo Ozolo gavo per pastaruosius dvejus metus Izraelyje įvaikintų lietuvių vaikų sąrašus, o juos išnagrinėjusi pastebėjo, kad iš 19 per 1996-1997 metus iš Lietuvos išvežtų vaikų tik vienas buvo įtrauktas į dokumentus, pagal kuriuos beglobius vaikus gali išvaikinti ir lietuvių šeimos.

Pasak jos, turint galvoje, kad tarp Izraelio ir Lietuvos yra dideli kultūrų ir religijų skirtumai, pagal tarptautinę Hagos vaikų teisių konvenciją, toks įvaikinimas nerekomenduojamas.

„Lietuva ir Izraelis neturi tarpvalstybinės sutarties, todėl yra apsunkintas grįžtamasis ryšis, sunku gauti informaciją apie įvaikintų vaikų likimus“, sakė G. Žilinskienė.

Lietuvoje — „revoliucinės propagandos“ organizacija

Vilnius, birželio 8 d. (BNS)

Savaitgalį Vilniuje netikėtai apsiėmė ligi šiol dar nežinoma ir negirdėta „revoliucinės propagandos“ Lietuvoje organizacija.

Sekmadienį Jakšto ir Beatričės gatvėse gyventojai pastebėjo išklijuotus teroristinio pobūdžio atsisaukimus.

Lapeliuose rusų kalba „revoliucinės propagandos“ Lietuvoje organizacija“ skelbė, jog analogiška organizacija veikia Prancūzijoje ir 1974 m. sukilo prieš teisėsaugos pareigūnus, atiminėjo iš jų ginklus.

Po šio sukilimo organizacija buvo išblaškyta ir dabar neva atgyja Lietuvoje.

Lapeliuose rusų kalba kviečiama apipiešinėti ir žudyti policijos pareigūnus ir atiminėti jų ginklus. Kitame lapelyje rusų kalba šlovinama nariams.

Kitu žuvusių ginklų ir neginklųto pasipriešinimo dalyvių šeimoms būtų išmokėta po 15,000 arba 7,500 litų.

Lietuva kviečia Rusiją bendradarbiauti

Karaliaučius, birželio 8 d.

(BNS) — Lietuvos diplomatai šių savaitę tęsia pastangas suaktyvinti regioninį bendradarbiavimą su Rusija.

Lietuvos URM Politikos departamento direktorius Vygaudas Ušackas ir ambasadorius Belgijoje Dalius Čekuolis pirmadienį Karaliaučiuje pradėjo susitikimus su šios Rusijos srities atstovais, kuriuose svarstomos santykių perspektyvos.

Lietuvos diplomatai susitikimuose su srities administracijos, Dūmos atstovais ir Rusijos URM atstovybės darbuotojais domėjosi nuomone apie tolesnį bendradarbiavimą, Lietuvai nuo liepos 1 dienos perėjus pirmininkavimą Baltijos jūros valstybių tarybai (BJVT).

Ambasadorius D. Čekuolis vadovauja specialiai Lietuvos

delegacijai, kuri pradeda pirmininkavimą BJVT.

V. Ušackas po dviejų dienų susitikimų Karaliaučiuje toliau vyks į Sankt Peterburgą, (Rusija), kur trečiadienį pirmą kartą susirinks Šiaurės ir Baltijos valstybių bei Rusijos užsienio reikalų ministerijų politikos departamentų direktoriai.

Lietuva ne kartą yra tvirtai pasisakiusi už Rusijos įtraukimą į ateities Europos saugumo architektūrą, panaudojant šiam tikslui jau veikiančias regionines organizacijas.

Prezidentas Valdas Adamkus praėjusią savaitę „apskritojto stalo“ saugumo politikos forumo Švedijoje pareiškė, kad Lietuva jau yra numaciusi „konkrečių žingsnių aktyviai įtraukti Rusiją į Baltijos jūros valstybių bendradarbiavimą“.

Jai didelį nerimą kelia tai, kad į Izraelį buvo išvežti labai maži vaikai — nuo kelių mėnesių iki poros metų, o būtent tokio amžiaus vaikus labiausiai nori įsivaikinti Lietuvos šeimos, neretai kelis metus stovinčios eilėje tokiai teisei gauti. „Susidaro išpūdis, kad tie vaikai ir nebuvo siūlomi Lietuvos šeimoms įvaikinti“, pažymėjo ji.

G. Žilinskienė žada išsamiau išnagrinėti su tarptautiniu įvaikinimu susijusius dokumentus ir pagalbos kreiptis į Seimo vicepirmininką R. Ozolą, Seimo Vaiko ir šeimos komisiją bei į prezidentą Valda Adamkų.

Dabar Lietuvoje už įvaikinimą atsakinga Respublikinė vaikų teisių apsaugos tarnyba. G. Žilinskienė mano, kad šią problemą galėtų spresti naujai įkurta įvaikinimo agentūra, kurios veikla būtų griežtai kontroliuojama.

1996 metais užsienyje buvo įvaikinti 79 vaikai iš Lietuvos, 1997 metais — 108. Dabar siūloma įsivaikinti 322 vaikus iš įvairių Lietuvos vaikų globos namų.

KALENDORIUS

Birželio 9 d.: Šv. Efraimas, Bažnyčios mokytojas (306-373 Sirijoje); Felicijus, Maksimijonas, Gintas, Gintė.

Birželio 10 d.: Liutgarda, Diana, Margarita, Vainius, Vingailė.

SVEIKATOS KLAUSIMAI

KRŪTŲ VĖŽIO PRIEŽASTYS IR DIAGNOZAVIMAS

DANIELIUS DEGĖSYS, M.D.

Krūtų vėžys pamažu, bet pastoviai, kas metai didėja. Apskaičiuota, kad šiais metais daugiau negu 180,000 moterų susirgs krūtų vėžiu ir apie 44,000 jų mirs. Krūtų vėžiui išsivystyti yra keletas priežasčių. Svarbiausias veiksnys tai senas amžius. Juo ilgiau moteris gyvena tuo didesnė galimybė susirgti krūtų vėžiu. 90 metų moteriai galimybė susirgti vėžiu yra 11%. Antras veiksnys tai šeimos vėžio ligos istorija. Jeigu motina, sesuo arba motinos seserys sirgo krūtų vėžiu, tai tokiai dukrai galimybė susirgti vėžiu yra didelė. Trečia priežastis tai dažnai atsirandantis, kad ir nepiktybiniai, įvairūs krūtų augliai. Ketvirta — moteriški hormonai ir penkta — aplinkos tarša ir radiacija. Ankstyva diagnozė ir chirurgija tai yra patikimi būdai išvengti vėžio mirtinų pasekmių. Ankstyvam diagnozavimui daug padeda reguliarius krūtų fiziniai tikrinimai ir mamogramos. Nepaisant, kad mamogramos gali anksti parodyti besivystantį vėžio auglį, jų vartojimas sukėlė ginčus. Kai kurie gydytojai sakė, kad mamogramos vyresnėms negu 50 metų moterims yra gera priemonė vėžio nustatymui, bet jaunesnėms negu 50 metų amžiaus moterims mamogramos vėžio nustatymui netinka, nes tokiam amžiui jos nėra patikimos. Tokiam amžiui, pagal juos, moteris užtenka tikrinti tik fiziniai, apčiuopinėjant krūtis. Šiam ginčui spęsti 1963 metais New Yorko valstijoje buvo padaryta studija su 62,000 40-64 metų amžiaus moterų.

Pusė tos grupės moterų buvo tikrinamos tik fiziniai, apčiuopinėjant krūtis, o kita pusė buvo tikrinama tik mamogramomis be fizinio krūtų apžiūrėjimo. Po dešimt metų moterų, kurios buvo tikrinamos tik mamogramomis, turėjo 305 mažiau mirimų negu tos, kurios buvo tikrinamos tik krūtų apžiūrėjimu. Bet mirtingumas sumažėjo tik tų moterų, kurios buvo 50 metų amžiaus arba vyresnės. Jokio skirtumo nebuvo rasta pas moteris, kurios buvo 40 iki 49 metų amžiaus. Todėl daugelis vėžio tyrinėtojų tuomet sakė, kad moteris tikrinti jaunesnės negu 50 metų mamogramomis neverta, užtenka jas tikrinti tik fiziniai.

Maždaug po 30 metų Kanadoje 1992 metais buvo pravesyta kita panaši plati studija, kuri irgi parodė, kad jaunesnėms negu 50 metų moterims mamogramos neduoda papildomos naudos. Amerikos Valstybinis vėžio institutas pritarė jų idėjai, bet naujos studijos parodė, kad šiuo metu krūtų vėžys yra pirmaujanti mirties priežastis tarp 40 iki

49 metų amžiaus moterų. Tame amžiuje krūtų vėžys būna ypač piktybinis ir greitai plečiasi. Jis gali būti mažas ir neapčiuopiamas, bet gali anksti ir greitai išsiplesti viename kūne. Yra apskaičiuota, kad ateinančiais metais 40-49 metų amžiaus moterų mirtis daugiau nuo krūtų vėžio negu nuo kitų ligų. Paskutinės statistikos rodo, kad moteris, kurios turi vėžį, miršta 18% mažiau, jeigu jos pradeda tikrintis mamogramomis, turėdamos 40 metų. Jeigu krūtų vėžys auga ir plečiasi jaunų moterų tarpe greičiau, tai todėl jas ir tikrinti mamogramomis reikia dažniau. Švedų studijos rodo, kad tos jaunos moteris, kurios buvo tikrinamos mamogramomis kas dveji metai, pas jas buvo rasta dukart daugiau vėžio auglių išsivysčiusių laikotarpyje tarp mamogramom tikrinimo. Todėl 40 metų moteris reikia mamogramomis tikrinti ne kas dveji metai, bet kas metai. Šių studijų įtakoje Amerikos Senatas pernai, 1997 metais, sukvietė vėžio ligų ekspertus ir, išklauses jų nuomonės, paragino Valstybės vėžio institutą, kad išleistų tvarką, jog 40 metų turinčios moteris turėtų tikrintis mamogramomis kas metai. Tuo tarpu vyresnės negu 50 metų amžiaus būtų tikrinamos kas dveji metai. Penkiasdešimt metų amžiaus yra laikoma apytikrė menopauzės riba.

Kanadoje moteris, sulaukusios 50 metų, gauna Kanados valdžios laišką, kviečiantį jas tikrintis mamogramomis, kurios būna daromos kas dveji metai. Statistiniai duomenys rodo, kad 3/4 vėžio auglių būna diagnozuoti mamogramomis. Kai kurios moteris vengia mamogramų, bijodamos rentgeno spindulių. Mamogramai vartojamas rentgeno spindulių kiekis yra toks mažas, kad nesudaro pavojaus sveikatai. Mamogramų technika šiuo metu yra gerai išstobulinta ir gali parodyti gana mažą vėžio auglį degutuko galvutės dydžio, bet apie 10% vėžio auglių, kuriuos galima pirštais apčiuopti, mamogramos kartais neparodo, todėl, prieš darant mamogramą, gydytojas privarto moterį patikrinti, ar ji neturi apčiuopiamų auglių, ir po to siūsti mamogramos tyrimui.

Yra gydytojų, manančių, kad mamogramos jaunesnėms negu 50 metų moterims klaidingai parodo mažus, nepiktybinius auglius ir todėl jaunos moteris be reikalo būna operuojamos. Teisybė, kad jaunų moterų mamogramos yra mažiau patikimos negu 50-ties metų moterų. Jaunų moterų krūtų audiniai būna tankesni, todėl sunkiau pastebėti vėžio auglį. Moterų 40-ties metų amžiaus

krūtys nepastebėtų auglių būna apie 15%, tuo tarpu pas vyresnes negu 50 metų nepastebėtų auglių būna mažiau. Mamogramos negali nustatyti vėžio auglio piktybingumo, todėl pastebėti augliai būna pašalinami chirurginiai, nepaisant, ar jie yra piktybiniai, ar ne. Pašalintas auglys būna tikrinamas patologo. Jeigu randama, kad auglys yra piktybinis, tai chirurgas gali daryti mastektomiją. Apie 45 procentams moterų 40-49 metų amžiaus, kurių pašalinti augliai būna patologo diagnozuoti kaip „ductal carcinoma in situ“, būna daromos mastektomijos. „Ductal carcinoma in situ“ nėra labai pavojinga liga. Jos atveju užtenka išpjauti tik patį auglį, nedarant mastektomijos. Bet žodis carcinoma gąsdina tiek pacientą, tiek gydytoją, tokiu atveju apie keturiasdešimt penkiems procentams moterų būna pašalinama krūtis. Netekti krūtis jaunai moteriai yra didelė trauma.

Vėžys yra komplikuoja liga ir gydytojai dar ne visai žino, kaip jį gydyti. Sustabdyti besiplečiantį vėžį galima tik anksti jį atpažinti ir išoperuoti, bet ir tai ne visada pavyksta. Kai kuriais atvejais, kad ir mažų, ir anksti pastebėtų, vėžio auglių ląstelės būna pasklidusios po visą kūną dar prieš operaciją. Žmogaus kūno atsparumas vėžiui nėra visų vienodas. Kai kurie vėžiai plečiasi greitai, kiti lėtai, o tas priklauso nuo vėžio piktybingumo ir žmogaus imuniteto.

Krūtų vėžio diagnozavimui dar yra vartojami ir kitokie būdai, kaip, pavyzdžiui, ultrasaund MRI, biofield egzaminavimas ir stereotatinė biopsija. Biofield egzaminavimas remiasi tuo, kad kiekviena gyva, kūno ląstelė sukuria elektrinius impulsus. Vėžio ląstelių impulsai būna skirtingi nuo gerybinės kilmės auglių ląstelių impulsų. Todėl pridėjus biofield egzaminavimo aparatą prie auglių turinčios krūtis, galima atskirti, ar auglys yra piktybinis, ar ne. Šie tyrimai dar nėra visiškai išstobulinti, bet tikimasi, kad už penkerių ar dešimties metų bus patikimi.

Stereotatinė biopsija tai yra adatos biopsija, kai adata būna įmeigta į auglį ir ištrauktos auglio ląstelės būna tikrinamos mikroskopu. Šis biopsijos metodas yra tuo geras, kad pacientei nereikia chirurginės intervencijos.

Amerikoje gana daug krūtų vėžio sergančių moterų yra Long Island, New Yorko valstijoje. Moteris, išgyvenusi 40 metų Long Island, turi 4 kartus didesnę riziką susirgti krūtų vėžiu. Manoma, kad Long Island aplinkos tarša daro įtaką ir vėžio atsiradimą. 1994 metų New Yorko sveikatos departamentu studija parodė, kad po klimakterinio laikotarpio moteris, kurios kada gyveno Long Island, turėjo 62% didesnę riziką susirgti krūtų vėžiu, negu gyvenusios tos valstijos kitose vietovėse. Manoma, kad Longs Island fabričių cheminiai junginiai, patekę į vandenį būna vėžio atsiradimo priežastimi. Prieš 20 metų buvo plačiai vartojamas DDT chemikalas. DDT yra karcinogenas. Jis, patekęs į kūną, išsilaiko nepakitęs apie 20 metų, vėžiui išsivystyti irgi užtrunka apie dvidešimt metų. 1992 metais iš 100,000 moterų, gyvenusių Long Island krūtų vėžio sirgo 117, tuo tarpu kitose New Yorko vietovėse sirgusių vėžio skaičius buvo žymiai mažesnis. Havajuose 1981 metais iš 100,000 sirgo 80 moterų, o Lietuvoje 1987 metais sirgo 44 moteris.

(Bus daugiau)

Praėjusį sekmadienį buvo švenčiama Šv. Trejybės šventė. Ypač dideli atšvaitai vyko Gervėčiuose, lietuviškoje Gudijos saleleje. Šimt, kaip ir ankstesniais metais, Vilniuje veikiantis Gervėčių klubas, subūręs iš to krašto kiliusius tautiečius, suruošė į Šv. Trejybės atšvaitus maldingąją kelionę. Per iškilmingas Mišias Gervėčių bažnyčioje giedojo Vilniaus arkikatedros didysis choras. Pamaldų metu aplink bažnyčią vyko iškilminga procesija.

BAŽNYČIA LIETUVOJE IR PASAULYJE

GYVYBĖS GYNIMO DIENA

Balandžio 26 d. Domeikavoje, šalia statomos Lietuvos Kankinių bažnyčios, buvo atidengtas paminklas negimusiai gyvybei atminti (autorius Adolfas Teresius). Šios idėjos iniciatorius — „Už gyvybę“ sąjūdžio rėmėjas, Domeikavos klebonas Robertas Skrinškas. Gyvybės gynimo dienos minėjimas prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukėjo vysk. V. Michelevičius, kun. V. Jalinskas ir kun. R. Skrinškas. Per pamokslą kun. V. Jalinskas pabrėžė, kad pernai Lietuvoje padaryta 60,000 abortų, ir šis paminklas turėtų priminti, jog žmogų būtina saugoti nuo pat jo prasidėjimo momento. Paminklą atidengė Kauno rajono meras Donatas Jankauskas, o pašventino vysk. V. Michelevičius. Ganytojas priminė, kad dabar didžiojoje tautos parodoje daugiau karštų nei lūpų; tokios tautos yra mirštančios. Ypač tai aktualu mazytei Lietuvai. „Tegul šis paminklas bus susimąstymo

vieta“, — sakė vyskupas. Šiame renginyje dalyvavo LKDP ir Seimo nariai Kazimieras Kryževičius, Povilas Katilius. Susirinkusiems dainavo ir giedojo Domeikavos seniūnijos ir Domeikavos bažnyčios vaikų chorai.

VYSK. S. TAMKEVIČIAUS IR MONS. A. SVARINSKO SUĖMIMO SUKARTIS

Gegužės 5 d. Žemės ūkio rūmuose Kaune Lietuvos tautininkų sąjungos Kauno skyrius paminėjo Tikinčiųjų teisių gynimo katalikų komiteto (TTGK) narių kun. A. Svarinsko ir kun. S. Tamkevičiaus teismo proceso 15-ąsias metines. 1983 m. Vilniuje sovietinės teisės su antitarybine veikla nuteisė A. Svarinską ir S. Tamkevičių kalėti griežto režimo lageryje.

Minėjimo kalbėjęs A.A. Inatas apžvelgė „LKB Kronikos“ ir TTGK veiklos reikšmę ir įtaką dvasiniam tautos atgimimui. 1972 m. pradėta leisti

Šv. Trejybės atšvaitų procesija Gervėčiuose.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazinant pašto išlaidas, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesiunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėstį, pažymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumeratoriai mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$110.00	\$60.00	\$40.00
Kanadoje	(Kanados dol.) \$160.00	\$86.00	\$58.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$60.00	\$45.00	\$35.00
Kanadoje	(Kanados dol.) \$86.00	\$65.00	\$50.00
Užsakant i Lietuva:			
(Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant i užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė

Administracijos — Valentinas Krumpelis

Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ka nors skelbti.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS

7722 S. Kedzie Ave.

Chicago, IL 60652

Kab. tel. 773-471-3300

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL

Tel. (708) 598-8101

Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽLOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA

1020 E. Ogden Ave., Suite 310

Naperville, IL 60563

Tel. (630) 527-0090

3825 Highland Ave.,

Tower 1, Suite 3 C

Downers Grove, IL 60515

Tel. (630) 435-0120

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS

DR. PAUL KNEPPER

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA

166 E. Superior, Suite 402

Valandos pagal susitarimą

Tel. 312-337-1285

LINAS SIDRYS, M.D.

Akių ligos / Chirurgija

9830 S. Ridgeland Ave.

Chicago Ridge, IL 60415

Tel. 708-636-8822

4149 W. 63rd St.

Tel. 773-735-7709

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL

Pirmas apyl. su Northwestern un-to

diplomui, lietuviams sutvarkys dantis

už prieinamą kainą. Pacientai

prisiima absoliučiai punktualiai.

Sustatimui (kalbėti angliškai)

Tel. 708-422-8260

DR. L. PETREIKIS

DANTŲ GYDYTOJA

9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL

1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.

Tel. (708) 598-4055

Valandos pagal susitarimą

DR. A.B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS

3900 W. 95 St. Tel. 708-422-0101

Valandos pagal susitarimą

Pirmad. 3v.p.p. 7v.v., antr. 12:30-3v.p.p.

treč. uždaryta, ketvirt. 1-3v.p.p.

penktad. ir šeštad. 9v.r.-12v.p.p.

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.

Specialybė — Vidaus ligų gydytojas

Kalbama lietuviškai

6187 S. Archer Ave. (prie Austin)

Tel. 773-585-7755

Valandos pagal susitarimą

aukštųjų mokyklų studentai J. Verbutė, S. Kandravičius, D. Savickaitė, E. Nariūnaitė, Vilniaus seminarijos klierikas B. Augaitis.

Kaišiadorių vyskupijos Giedraičių dekanato Želvos šeimos centras, vadovaujamas dekanato kun. P. Avizienio, Gavėnys laikotarpį užbaigė renginiu „Būkite tokio nusistatymo, kaip Jėzus Kristus“ (Fil 2,5). Buvo surengtas susitikimas su VPU Tikybos katedros vedėja doc. A. Stasiulevičiute ir tikybos specialybės studentėmis, diskutuota apie vertybes šeimose.

BŽ, 1998 m., Nr. 9

Antavilių senelių globos namuose-pensionate.

Nuotr. Eltos

PRASIDĖJO KARIŲ PRATYBOS

Camp Lejeune, North Carolina

KPT. DR. ARŪNAS BANIONIS

Vėlai birželio 2 d. naktį į Cherry Point JAV jūrų pėstininkų (Marines) oro bazę atskrido du 747 keleiviniai iš Rhein-Maino Oro bazės, Frankfurt. Atvyko kareiviai ir stebėtojai iš 13 buvusių Rytų bloko valstybių, kurios dabar dalyvauja „Partnerystės taikos labui“ programoje. Dalyvauja kariai iš 3 NATO valstybių: Olandijos, Kanados ir JAV. Tarp jų atvyko būrys iš Lietuvos: tai 7-ies Dragūnų Pamario gynybos batalionas, kuris yra dislokuotas Klaipėdoje. Būrio vadas vyr. leit. Antanas Kavaliauskas. Būrio skaičius — 42. Atvyko ir trys spaudos atstovai: Kristina Sprindžiūnaitė, atstovaujanti žurnalui „Laima“ ir vokiečių leidžiamam laikraščiui „Baltische Rundschau“, grandinis Renata Karpaitė, atstovaujanti anksčiau minėtam batalionui ir Tadas Dambrauskas, atstovaujantis Krašto apsaugos ministerijos leidžiamam žurnalui „Karys“. Kartu ryšių karininkas, 7-o Dragūnų pamario gynybos bataliono štabo kuopos vadas kapt. Valerijus Šerelis.

Oro uoste lietuviai kariai perėjo munitinę, išprovė bagažą ir ginklus. Lietuviai susidūrė su kai kada perdėtu JAV jūrų pėstininkų budrumu. Kpt. Šerelis pastebėjo, kad nebuvo parūpinta apsauga, pervažant ginklus į tolimą Camp Lejeune bazę. Tuo tarpu JAV jūrų pėstininkai nepamiršo patikrinti visų karių kuprines, o narkotikų ieškoti išmokyta šuo apsiuostė visas ginklų dėzes ir kitą bagažą. JAV jūrų pėstininkai sureagavo į kapitono Šerelio pastabą ir galiausiai ginklai buvo pervažti su ginkluota apsauga.

Birželio 3 d. Camp Lejeune, JAV jūrų pėstininkų (Marines) bazėje, įvyko „Cooperative Osprey 98“ taikos palaiškymo pratybų atidarymas. Šiose pratybose dalyvauja kariai iš 13 valstybių, kurios priklauso NATO sukurta sąjungai „Partnerystės taikos labui“ (Partnership for Peace). Kartu su partneriais dalyvauja NATO kariai iš Olandijos, Kanados ir JAV. Šios pratybos tęsis tris savaites ir dalyvaus daugiau kaip 2,000 karių. Lietuvai atstovauja septintasis pamario dragūnų būrys iš Klaipėdos, kriaun vadovauja vyr. ltn. Antanas Kavaliauskas. Kiti Partnerystės kariai atvyko iš Albanijos, Bulgarijos, Estijos, Gruzijos, Kazachstan, Kirgiztano, Moldovos,

Lenkijos, Rumunijos, Ukrainos ir Uzbekistano.

Atidarymo ceremonijos buvo nepaprastai įspūdingos. Virš parado aikštės perskrido JAV jūrų pėstininkų F-18 naikintuvai, AV-8 vertikalios pakilimo puolamieji lėktuvai bei įvairūs sraigtasparniai. Jeigu neužteko triukšmo, buvo iššauta daug „tuščių“ sviedinių iš didelių patrankų. Grojant orkestrui, visi kariai įžengė į parado aikštę po išrikiuotais patrankų vamzdžiais.

Pagrindinę kalbą pasakė vyriausias JAV Atlanto sąjungos (Supreme Commander, U.S. Atlantic Command) vadas admirolas Haroldas Gehmanas. Savo kalboje admirolas pabrėžė, kad „Partnerystės taikos labui“ organizacija nėra „pasirušiamoji mokykla“ NATO narystei. Minėjo irgi, kad daug tų dalyvaujančių valstybių neturi jokio noro bet kada įstoti į NATO. Šios valstybės žino, kad iš jų ateityje gali būti reikalaujama dirbti kartu su NATO pajėgomis. Admirolas dar pridėjo, kad „Partnerystės taikos labui“ yra tik pirmas žingsnis užtikrinti, kad tokios misijos sėkmingai pasiektų.

Į atidarymą buvo pakviesti karo ministrai iš daugybės valstybių bei gynybos atstovai. Tarpe jų buvo Lietuvos karinių pajėgų atstovas, gynybos atašė iš Lietuvos ambasados Vašingtone, majoras Valdemaras Sarapinas. Po atidarymo kariai iš visų valstybių išvyko į pratybų laukus ruošti ateinančioms užduotims. Klaipėdos dragūnai bus bendroje kuopoje su lenkais ir JAV jūrų pėstininkais. Kartu su lietuviais pratybų laukuose bus du vertėjai iš JAV Karinių pajėgų, kpt. (dr.) Rimas Janušonis ir vyr. serž. Deivis Bliužus.

Norintys daugiau sužinoti apie Cooperative Osprey 98 pratybas, gali pasižūrėti paruoštą Interneto „tinklo puslapį“. Puslapio adresas: www.c098.iimf.usmc.mil Paspaudus lietuviškos vėliavos mygtuką, bus randama daugiau informacijos bei nuotraukos apie lietuvių karių ir susisiekimas su kitais lietuviškais Interneto puslapiais. Jau yra įrengtas elektroninis paštas šioms pratyboms. Šis adresas yra pflithuania@yahoo.com

• 1994 m. rugpjūčio 11 d. lenkų valdžia Vilniaus krašte uždarė lietuviškas mokyklas Strūnaičio, Laužėnų, Naujų Šamynių ir Mykolavo vietovėse.

Lietuvos kariai praktikuoja kovos pozicijas.

NAUJI NERAMUMAI ŠIAURINIAME KAUKAZE

E. RINGUS

Tie neramumai, vyksta Dagestane, prasidėjo gegužės 21 d. Apie juos Amerikos žiniasklaidoje beveik nieko nebuvo, turbūt todėl, kad žurnalistai yra užsiėmę prezidento aferų aiškinimu ir atominių ginklų sprogdimu Indijoje bei Pakistane.

Apie Dagestano respubliką, esančią į šiaurę nuo Čėčenijos, prie Kaspijos jūros vakarinio pakraščio, girdėjome iš Amerikos laikraščių ir ypač iš pranešimų prieš keletą metų. Vienas įvykis buvo stebimas keletą dienų, kai čėčenai S. Radujev su poros šimtų partizanų būriu okupavo ligoninę Dagestano teritorijoje ir paėmė daugybę įkaitų. Jo būrys atlaikė stiprius rusų dalinius, parodė tų dalinių nemokšiskumą, nepasidavė. Rusai buvo priversti leisti čėčenų sunkvežimį virtinei su įkaitais netrukdomai išvykti į Čėčeniją, įkaitus paliekant prie sienos. Dabar čėčenijos prezidentas (Ičkerijos) viceprezidentas spaudos atstovams pareiškė, kad jie visiškai remia dagestaniečių pastangas atsikratyti Maskvos jungo, kuris šiuo metu pasireiškia per jai paklusnius Dagestano valdžios pareigūnus. Čėčenijoje gan dažnai vyksta pasitarimai Kaukazo tautų atstovų, kviečiančių visas tautas susijungti į vieną islamišką vienetą kovai su Maskva.

Kai Amerika apie įvykius Dagestane nieko neskelbė, tai Rusijos spauda smarkiai reagavo, smulkiai aprašydama susikirtimus tarp sukilėlių, vietinės policijos ir iš Maskvos atsiųstų dalinių. Viskas prasidėjo gegužės 20

d. naktį, kai policija sustabdė mašiną su čėčenaiskiais numeriais. Keliautojai atsisauklaidoje beveik nieko nebuvo, nukovė vieną policininką ir kelis sužeidė. Maza to, jiems pavyko prasimušti ir pasisukti pas Dagestano atstovą Rusijos Dūmoje. Šalia atstovo gyvena jo brolis, kuris yra islamiškos santarvės pirmininkas. Į jų namus prisirinko gėrai ginkluotų pasekėjų. Kitą rytą Machakaloje — sostinėje — susibūrė kelių tūkstančių žmonių minia. Parlamento rūmai buvo užpulti, vidaus įrenginiai sudaužyti, telefoniniai ryšiai su sostine nutraukti, visi tarnautojai išvyti laukan.

Kad išvengtų didesnių neramumų, policija sustabdė judėjimą į sostinę, o kiti daliniai ir atsiūsti iš Maskvos omoniečiai akiai uždarė sieną su Čėčenija. Jelcin atsiuntė Vidaus reikalų ministrą su instrukcijomis sukilimą skubiai likviduoti. Aišku, sukilimas buvo likviduotas, bet jo pasekmės toli gražu ne.

Parlamentų rūmų puolimas jau antras kartas po perestroikos. Maskvos valdžios pareigūnai bando kaltinti ekonominis sunkumus respublikoje, jie netiki, kad Dagestanas bus antra Čėčenija. Tuo tarpu kaimyninių respublikų ir Vakarų politologai galvoja kitaip. Jie primena žodžius, pasakytus 1997 m. Dagestano atstovo spaudos konferencijoje: „Jeigu Čėčenijoje 1997 m. vyko kovos dėl nepriklausomybės, tai vėliau jos islamišką įgijo charakterį. Šiandieną dagestaniečių veikla jau nuo pradžios įgijo islamišką judėjimą. Aš numatau panašius judėjimus visame Kaukaze ir kitose respubli-

kose“. Į tokį išėjimą dėmesio neatkreipti Maskva negali. Beliko tik klausimas, kaip tokį judėjimą sustabdyti taikiu būdu. Kad jėgos panaudojimas yra pavojingas, parodė karas su Čėčenija. Maza kibirkštis gali sukelti didelį gaisrą. O tas gaisras vos neįvyko. Pagal Dagestano vidaus reikalų ministrą, kažkoks asmuo, devintis policininko uniformą, bandė nušauti Dagestano atstovą į Dūmą, bet buvo laiku pats nušautas. Šitą įvykį bandoma aiškinti, kaip provokacija. Kas buvo tas asmuo dar neišaiškinta.

Maskva yra labai susirūpinusi šiais neramumais, todėl sudarė naują skyrių Kaukazo reikalams, kuris priylgsta ministerijai.

* Lietuvos vyriausybė nutarė įsteigti gynybos atašė pareigas Lietuvos ambasadoje Vokietijoje, nes ši valstybė yra strategiškai svarbi Lietuvos bendradarbiavimo saugumo ir gynybos srityje bei įtakinga NATO valstybė. Bendradarbiavimo su Vokietijos gynybinėmis struktūromis šių metų plane yra numatyti 34 renginiai Lietuvoje ir Vokietijoje. Vokietijoje jau yra akreditavusi Lietuvoje savo gynybos atašė, kuris nuolat gyvena Rygoje.

* Lietuvos karinių jūrų pajėgų fregata „Aukštaitis“ ketvirtadienį išplaukė dalyvauti tarptautiniuose mokymuose „Baltops“. Pirmoji mokymų dalis vyks Baltijos jūros vakarinėje dalyje bei Lenkijos Gdynės ir Vokietijos Rostoko jūrų uostuose. Karinių jūrų pajėgų štabo viršininkas komandoras Vytautas Urbas pranešė, jog kasmetiniuose mokymuose dalyvaus 53 laivai, iš kurių trys — povandeniniai, taip pat kelios dešimtys įvairių tipų orlaivių.

Danutė Bindokienė

Vienalytė, vienakalbė valstybė

Šiandien, be abejo, jau nėra mūsų planetoje valstybės, kurioje visi gyventojai kalbėtų viena vienintele kalba. Ypač žmonių maišymasis pagausėjo Antrojo pasaulinio karo metu, kai pabėgėliai pasklido po visą pasaulį. Tačiau ir pokario metais žmonija nenustygsta vietoje, dėl ekonominių, politinių, asmeninių ar kitų priežasčių nuolat keliaudama iš vieno krašto į kitą, įsitikinusi, kad „ten gera, kur mūsų nėra“ — tad būtina tą laimę, galimybių ir gerio kraštą bet kokiomis priemonėmis pasiekti...

Galbūt niekur kitur nerastume tokio margo tautybių, kalbų, kultūrų ir rasų mišinio kaip JAV-se. Nuo pat Amerikos atradimo buvo tikima, kad tai kraštas, kuriame visi gali išsitemti, kartu gyventi, dirbti, kurti, neprarasdami savo tautinės tapatybės. Tvirtinimai, kad JAV yra „katilas, kuriame visas ateivių individualumas ištirpsta“, buvo ir yra mitas, nors imigrantus su juo supažindinti stengdavosi ir oficialūs, ir neoficialūs šaltiniai, kartais net primygtinai, net įkyriai, kai pasigirdavo ne anglų kalba, kai ateiviai nesuskubdavo įsiti į tą „tirpinimo katilą“.

Sunku pasakyti, kuomet švytuoklė nusviro į priešingą pusę ir laisvame krašte įsivyravo dar laisvesnė pažiūra į visa, kad laikas užgesinti ugnį po tuo „tirpinimo katilu“, o dvikalbiškumas, ar net daugikalbiškumas, yra net dorybės. Tačiau dvikalbiškumo antrasis sandėris tereikė išpanų kalbą, kuri pradedo skambėti daugelyje įstaigų, verslo įmonių, net mokyklose.

Gausėjant legalių ir nelegalių imigrantų iš Meksikos skaičiui, gausiau reikėsi ir tas anglų-ispnų kalbos „dvikalbiškumas“.

Daugiau negu vienos kalbos mokėjimas suteikia žmogui ypatingą įžvalgumą — įveda į kitos tautos žmonių pažinimo gelmes, kurios tapsiekiamos, bendraujant jų gimtąja kalba. Tačiau kiekvienas asmuo, savanoriškai pasirinkęs pastoviai apsigyventi svetimoje krašte, turi jausti pareigą prisitaikyti prie jo visuomeninių, socialinių ir kitų kasdienybės aspektų. Vienas svarbiausių jų — išmokti gyvenamojo krašto kalbą, nereikalaujant, kad vietiniai gyventojai mokytųsi kiekvieno ateivio kalbos ir tik ta kalba jam teiktų įvairias paslaugas.

Tai nereikia, kad reikia atsisakyti savo tautinės tapatybės — kalbos, papročių, tradicijų — tačiau visiškai ignoruoti, ar net niekinti, gyvena-

mojo krašto vertybes yra įžu. Kiekvienam lietuviui tas nesunku suprasti, kai Lietuvoje atsargiai dedamos pastangos artėti prie dvikalbiškumo (ar net trikalbiškumo): lenkams reikalaujant teisių valstybinėse ar savivaldybėse istaigose susikalbėti lenkiškai, o rusams tvirtinant, kad Baltijos kraštuose jie diskriminuojami dėl vietinės kalbos nemokėjimo.

Mums tuojau persasi klausimas, kodėl rusai, atvežti į Baltijos valstybes sovietų okupacijos metais ir pasilikę gyventi, okupacijai bei sovietiniam nusibaus, turėję daug laiko išmokyti lietuviškai, ar latviškai, ar estiška, nepasistengė tai padaryti? Tuo tarpu lenkai apskritai neturi jokio teisinio pagrindo nepriklausomoje Lietuvos Respublikoje tikėtis, kad valstybinė — lietuvių — kalba užleis vietą jų sovietizmui. Didėsnį rūpestį kelia kai kurių Lietuvos vyriausybės pareigūnų nuomone, kad vis dėlto vertėtų prisiderinti prie šių mažumų reikalavimų ir „palengvinti“ jų kasdienybę, įvedant dvikalbiškumą. Ar tas pasitarinėtų Lietuvai, net nesvarstoma.

Dvikalbiškumas ar daugikalbiškumas didžiulėje valstybėje, sakykime — Amerikoje, didelės žalos nepadarys, nes visuomeninė, politinė, socialinė santvarka pagrįsta kitais pagrindais; mažoje — kaip Lietuva — suskaldymas smulkiosiomis bendruomenėmis, besirūpinančiomis tik savo reikalais, o ne visos valstybės gerove, gali būti labai žalingas.

Antra vertus, ir šiame krašte susizavėjimas dvikalbiškumu jau pradeda blėsti. Neseniai vykusiose balsavimuose Kalifornijoje dvikalbiškumas mokyklose buvo atmetas, nors anksčiau tvirtinta, kad tai geriausias būdas įjungti angliškai nekalbančius mokslinius į veiksmingą visuomenę. Prisiminkime, kad niekas netrukdo kitakalbiams Kalifornijoje ar bet kurioje kitoje valstyje gyvenantiems steigti savo savaigalines mokyklas, mokyti vaikus savo kalbos, istorijos, papročių, savo kultūros. Lietuviai tai veiksmingai atlieka jau daug dešimtmečių. Tačiau reikalaujanti, kad amerikietiškos mokyklose būtų nuolaidžiaujama kai kurioms mažumoms — nelogiška. Vien Kalifornijoje gyvena per 50 įvairių tautybių žmonių, tad kodėl mokyklose įvesti tik ispanų kalbą? Ir koks „Babelio bokštas“ būtų švietimas, jeigu pamokos vyktų visomis kalbomis?

ATOSTOGOS ŠIMONIŲ GIRIOJE

VLADAS AUŠRELĖ
ATSAKINGA UŽDUOTIS

Ištrauka iš atsiminimų knygos
(Tęsinys)

Nr.8

Iš „Žaliosios rinktinės“ partizanų kvarteto repertuaro:

Muzikos autorius nežinomas.
Partizano Aušrelės žodžiai.

BOLŠEVIKŲ ŠMĖKLA SKLANDO

Bolševikų šmėkla sklando, ritasi žeme
Ko Europa išsigando, partizanai ne!
Miškuose narsiai kovoja Lietuvos kariai,
Apie juos dainas dainuoja mūsų tautos vaikai.

Partizanai šalį gina,
Laisvę jie parneš,
Sužydės vėl mūs tėvynė,
Džiaugsimės ir mes.

Vel ateis laimingos dienos,
Nugalės tiesa,
Nors dar žvanga pančių plienas,
Slegia mus kančia.

Tik neverkim, neraudokim,
Būkime tvirti,
Bolševikų nebijokim,
Juos pasmerks visi!

Okupantus išvarysim
Ir sribus su jais,
Laisvą Lietuvą statysim,
Žodžiais ir darbais.

Tik neverkim, neraudokim,
Būkime tvirti,
Bolševikų nebijokim,
Galas jiems art!

Ši daina labiausiai patikdavo gyventojams. Visu partijų neprisimenu. Užrašiau tik du balsus ir be mormorando solo partijoje.

Partizanas Aušrelė-Vyšniūnas

Pabaiga

Vilniuje, Lukiškių aikštėje, gegužės 23 d. paminėtos ginkluoto pasipriešinimo okupantui 54-osios metinės. Nuotr. Eltos

ŠIA VASARA — Į LIETUVĄ

KUN. ANTANAS SAULAITIS, SJ

Pereitais metais Lietuvą aplankė apie 30,000 svečių iš užjūrio, dauguma jų — kitų šalių lietuviai (iš viso per sienas pervaziavo per milijoną asmenų). Šiemet sporto žaidynės ir dainų šventei, aišku, tikimasi šokejų, choristų ir daugiau lankytojų.

Per dešimtmetį nuo Lietuvos Krikšto jubilėjaus, Atgimimo, Nepriklausomybės atkūrimo, daug kas Lietuvoje pasikeitė. Žmonės Lietuvą lankiusius ar ten gyvenančius klausinėja, pasitikrindami, kiek per radiją, spaudą ir televiziją, laiškuose gautos žinios bei išpūdziai tikslingos — „užpuola“ klausimais.

Sovietų okupacijos metais, gerai Lietuvoje prisimena vyresnieji, giminės iš JAV ir kitur savuosius vedavo į dolerines krautuves, vedavo vaisius, reikmenis, drabužius. Li- gi šiandien į Lietuvą keliauja įvairi šalpa, parama atstatomoms bažnyčioms, stengiamasi pasirūpinti nusavintoms nuosavybėm. Šiandien labiau klausiamas apie pavojus gatvėje, negu ką giminėms vežti.

Pirmas klausimas galėtų būti: kokių lauktuvų atvežti? Lietuvoje dabar galima visko rasti (nors, atrodo, nėra cinamonų skonio kramtomos gumos), tik reikia turėti pinigų. Lietuvos saldiniai ir šokoladai vėl labai gražūs ir skanūs, tai juos reiktų parsivežti lauktuvų.

Viena gera gairė yra apsižūrėti Lietuvoje, o vėliau per žmones ar siunta atsiųsti. Antra turėti kišenėje, iš ko šį tą pagalbos reikalingiesiems ar iš džiaugsmo nupirkti (ir ne išsigąsti, jeigu pagalbos reikalingieji pernai Prancūzijoje ar Italijoje atostogavo — labai svarbu žmonėms prasivedinti po tiek metų sovietinės „globos“).

O vis dėlto norisi kažką atvežti. Vaikūtiams lipdukai, žaislinės knygelės (ypač su garsais), kad ir anglų kalba. Megstantys sportą pauogliai domisi Čikagos „Bulls“ komanda, tai marškinukai, kepurės ir pan. su atitinkamais užrašais visame pasaulyje pagėdaujami. Laiškas popierius — visai ne pro šalį rimtesniems žmonėms. Avalynė Lietuvoje apie 100 litų, kai mokytoja uždirba 500; todėl vietoje ar vėliau tinka batai. Jeigu vaikai bei jaunimas mokosi anglų kalbos, gerame JAV knygyne pardavėjai pataria, kokiam amžiui kokios knygos tinka. Lauktuvės visur pradžiugina — ir tiksliai netaikytos, padeda vargstantiems giminėms, ypač seneliams ir šeimoms su keliais

vaikais ar vargstančioms su sveikata.

Bet svarbiausia yra atvežti save, koks žmogus esi. Prie to „savęs“ priklauso keli svarbūs ir iš pasąmonės bei įprotio išskeltini dalykai.

1. Sovietinė santvarka grūdė tvarką, kurioje tik vienas būdas kažką daryti, veikti, galvoti, o tuo tarpu laisvajame pasaulyje kūrėba, kaita, taikli naujovė nuolat vertinama. Ar tai būtų architektūra, istorija, mokymo būdas (mokyklose pagrindinė auklėjimo priemonė buvo, ir iš dalies tebėra, baimė), pažiūros ar elgsena, labai svarbu liudyti įvairovę, kitas galimybes, kitus būdus įvairius klausimus spręsti — politinius, socialinius, kultūrinius, ekonominius, šeimos, bažnyčių ir kt.

2. Išpūdis apie JAV bei kitas šalis užsieniuse (ne tik Lietuvoje) remiasi filmais (prasčiausi filmai yra pigiausi rodyti ar vaizdajuostėje įsigyti), televizija, spaudoje santraukinėmis ir neretai išpūstomis žiniomis. Tebėra ir sovietinės propagandos nuosėdų, kurios išskalbiomos tik nauju, iš naujo išgyvenimo kylančiu, supratimu ar žiniomis. Žinoma, apie savo valstybę užsieniečiai pasakoja kukliai, nelai- kydami besiklausiančius komias prasčiokais — o grynai savo patirtį ir supratimą. Be to, daug kas išryškėja iš elgesio, pvz., dėmesys vaikams, jaunimui, ligoniui, pagalba seneliui ar asmeniui su negale.

3. Kadangi sovietai visas žemiškas kaltes vertė ant JAV ir „supuvusių Vakarų“, neretai užsimenama ar prileidžiama, kad taip būtų. Bažnytiniam ar religiniam klausimui pasau- lyje neretai manoma, kad amerikiečiai netikintys, visur palaida bala. Iš JAV atvyks- tantams svarbu atsiminti, kad 96% gyventojų išpažįsta Dievą, 74% prisirašę prie pa- rapijos, metinės ar sinagogos. Santuokos klausimais svarbu žinoti, kad JAV tuokiamasi 26-27 m. amžiaus (Lietuvoje bent 5 m. anksčiau). Vasaros dienos Lietuvoje yra proga pasidalinti savais išpūdziais ir supratimu apie JAV (ir kitus kraštus). Tas pats galioja apie daug kitų dalykų, pvz., žemės ūkio vedimą, turizmo ugdymą, valdiškas tarnybas, knygų skaitymą, švietimą bei auklėjimą, higieną ir sveikatos prie- žiūrą, psichiatrinę bei psicho- loginę gydymą (Lietuvoje per metus nusižudo 1,700 — dau- giausia Europoje), saugumą prie vandens (Lietuvoje nus- kęsta 8 kartus daugiau, negu JAV, pagal gyventojų skaičių), vairavimą (Lietuvoje 14 kartų daugiau nukentima automo-

Neris Vilniuje.

Nuotr. Viktoro Kapočiaus

bilių nelaimėse, negu Norvegi- joje), pasitikėjimą žmonėmis, bendravimo būdą, socialinį teisingumą, įstatymais pagrįstą valstybę ir teisę, prekybą ir verslus, pramonę, ekologiją ir bet ką kitą.

4. Kai sovietinė santvarka nuodijo bet koki bendruome- niškumą, bažnyčios pasidarė vieta, kurioje žmonės (priva- čiai) meldžiasi ir negalėjo būti parapijų visuotinės (katalikų, evangelikų ir kt.) Bažnyčios pobūdžiu. JAV-se katalikų parapijose itin išvystyta ben- druomenė, visų atsakomybė už ją, suaugusių tolimesnis la- vinimasis, žmonių dalyvavi- mas atsakingose pareigose, diakonai, eucharistijos dalin- tojai, visas ligonių lankymas. Jeigu Lietuvoje lankosi ir ne amžiais JAV gyvenantieji lie- tuvių kilmės žmonės, labai svarbu liudyti praėjusių imi- grantų kartų parapines bei lietuviškas pastangas ir gyve- nimą choruose, teatro rate- liais, spaudoje ir pan.

5. Lietuvoje nuo Atgimimo rašoma ir kartais kalbama apie tautinę mokyklą. Lietuvoje kitaip. Likti lietuviui, ar bent Lietuvos kultūrinėje aplinkoje bei visuomenėje gyventojui, ne- reikia pastangų. O užsienio supratimas apie lietuviškumą skirtingas, kai žmonės gyvena tarp daugybės tautų — oniu. Lietuvoje domimasi užsienio lietuvių pastangomis lietuviš- kajį paveldą perduoti jau net ketvirtai ir penktai kartai ir surasti, kas savita, įdomu, brangu. Tas pats uždavinys, aišku, laukia Lietuvos, kai išeina į pasaulinę tautų bei valstybių aplinką: kas iš vis lietuviška, kuo galima di- džiutis, gerbiant kitais tau- tybes ir pan. Lietuvoje ne vi- sada aišku, kas nereikalinga svetimybė, ne visada žinoma, kas sava ir vertinga (pvz., pa- pročiai). Visada svarbu paliu- dyti užsienio lietuvių gyve- nimą ir veiklą, kuri sovietų laikais buvo iškreipta ar neap- rašoma, o gali ką pasakyti

apie tai, ką reiškia būti iš Lie- tuvos kilusiam.

6. Lietuvoje, kaip ir kitur so- vietų užnuodytose valstybėse, pradeda atsirasti savanoriš- kos tarnybos pradžiai. Kai JAV Bažnyčia ir daugybė visuome- ninio gyvenimo remiasi sava- noriška (neapmokama) įsipa- reigojusių tarnyba, svarbu išakmiai liudyti, kad ir kiek daroma grynai kitų labui, tuo pačiu „pelnint“ naudos savo vaikams, šeimoms, kitiems in- teresams.

7. Yra ir visai paprastų da- lykų, kuriuos galima Lietuvoje pamokyti, lygiai kaip yra daug dalykų, kuriuos svečias ar viešnia išmoka. Tenka nuo- latos kukliai mokyti, kad rie- šutų sviestas paprastai neval- gomas tik su duona, bet pirmą užtepamas sviestas, po jo uo- gienė ar uždedamos rauginto agurko riešės. Riešutų svie- tas dažnai su šalpa atkeliauja, ir dar nelabai mėgstamas, nes valgomas sausas. Jeigu kas nors įžiūrėtų riešutų svieste svetimybę (o yra be galo mai- stingas indėniškas valgis), nėra būtina paminėti anksčiau pi- siimtas amerikietiškas svei- mybes kaip bulves, pomido- bes, pupas, kakavą, ananasus ir kt.

8. Neblogai keliškos kupri- nės išidėti žinių, nes būna klausimų apie mokslus užsie- nyje. Atsimintina, kad „sti- pendija“ Lietuvoje reiškia ir studentišką kišenpinigį pa- šalpa, o JAV iš esmės tik už mokslą, ir tai reikia siekti la- bai iš anksto. Naudinga žinoti savo apylinkės ar per pa- žįstamus galimybių užsienyje mokytis ar tobulintis, kokie būtų reikalavimai (kalba, lai- psniai ir kt.). Būna ir klausimų apie emigraciją į JAV (ar kitas Vakarų valstybes), darbo gali- mybes, pasilikti užsienyje pro- gas. (Pastaraisiais metais apie 60,000 Lietuvos gyventojų, dauguma jaunimas, iškeliavo į užsienį. Per tą laiką Lietuvon atsikraustė 200 užsienio lietu- vių.)

9. Užsienyje gyvenantiems lietuvių kilmės žmonėms na-udinga prisiminti, kad Lietu- voje pažiūros į kalbą kyla iš kitos kalbininkų srovės (pran- cūziškos, rusiškos) negu ang- losaksų supratimo. Todėl gali- ma tikėtis daug pastabų apie netobulus kirčius, prieškarinį žodyną. Svarbu ir atsiminti, kad Lietuvoje iš anglų kalbos (gal ir per rusų kalbą sovieti- niais laikais) pasisavinti žo- dziai neretai ką kitą reiškia, negu originalas, pvz., „tentas“ yra ne palapinė, o tai, kas būdavo vadinama „brezentu“.

10. Bažnyčioje, jeigu iš įpra- timo užsienietis priima šv. Komuniją rankon, žinotina, kad Lietuvoje potvarkis apie Komuniją tebėra priešvati- kaninis. Kai kur kunigas supras, kitur gali būti nesusipratimų. Tas pats apie kitus papročius bei elgesį bažnyčioje, gatvėje, muziejuje ir pan. Tai skirtin-

gos kultūros, kitoks gyveni- mas, nors svečias ar viešnia mokėtų vietinę kalbą ir būtų tos pačios visuotinės Bažny- čios narys, narė. Lietuvoje stengiamasi įvesti išsamesnį sakramentams ruošą, tai liu- dijimas apie tokias progra- mas, kaip ir religinius bei sa- vitarpio pagalbos ratelius, yra vertingas žodis. Lietuvoje lei- dziama daug religinių knygų, kaip ir kitų leidinių, tai ke- lionė namo gera proga atsi- vežtas lauktuvės pakeisti nau- jom prekėm (Kaune — Šv. Kazimiero knygyna Rotušės aikštėje, Vilniuje — Katalikų pasaulio Dominikonų g.).

11. Daug bažnyčių Lietuvoje atstatytų, pataisytų. Visgi vertėtų pajusti, ką sovietai nuveikė, nebent Lietuvoje bū- tų palikta išniekintų bažnyčių ateities „artoms (kaip V. Eu- ropoje išbombarduotų). Vil- niuje Bernardinų, Šv. Stepo- no, Kaune Šv. Jurgio vertos aplankyti. Giminės, pažįstami ir kiti žmonės gali pasakoti apie savo išgyvenimus Sibire (tai tik daroma po Atgimimo laikų), miško brolių partizanų skaudūs išgyvenimai, tikėji- mas priešpados laikais ir daug kitos patirties priklauso ne tik juos patyrusiems, bet visai Bažnyčiai ir žmonijai. Todėl lankytojas, lankytoja ge- rai daro, jeigu išklauso, iš- klausinėja, aplanko vietas, o grįžę namo pasakoja kitiems. Gera pažinti šiuolaikinę Lie- tuvos istoriją ir duomenis, išpūdzius suderinti, rasti jiems rėmus.

12. Lankantis istorinėse vie- tose, neblogo iš anksto namie apie jas pasiskaityti, pvz., Br. Kviklio „Mūsų Lietuvoje“, „Lietuvos bažnyčios“, atskirų sričių ar miestų aprašyme, kaip daroma, kai žmonės ki- tur keliauja. Prie Kryžių kal- no galima nusipirkti kryželių, bet reikšmingiau iš namų at- sivežti savąjį pakabinti (svar- bu jaunimui bei vaikams). Vil- niuje, Kaune ar kitur, kur būtų geras senamiestis, neu- žmirštini kiemai — laikantis prancūziško dėsno, jei kiemo vartai atdari, galima įeiti. Jeigu ir dar nebūtų apdailinti, galima įsivaizduoti, kaip už dešimtmečio žavingai atrodys. Jeigu Lietuvos ateitis yra jau- nimas, tai įdomu aplankyti mokyklas, nors jose mokinių tuo metu nebūtų (dažnai būna sargė). Jeigu bažnyčia užra- kinta, paprastai pas kaimynus yra raktas ar žinoma, kur ga- lima jį rasti. Vaikų namuose yra 14,000 vaikų iki 16 m. amžiaus — tai būtų atskira is- torija apie šią, jaunimo žo- dziais, „atvirą Lietuvos žai- dą“, bet verta juos patirti, o sugrįžus namo žiūrėti, ar yra būdas padėti vaikams (ir pri- žiūrėti jiems).

Nelietuvių kilmės žmonės susižavi Lietuva ir jos gyven- tojais. Juo labiau ji brangi Lie- tuvoje gimusiems ar per tėvus ar senelius iš jos kilusiems.

CLASSIFIED GUIDE

VAIRŪS

ELEKTROS
[VEDIMAI — PATAISYMAI]
Turio Čikagos miesto leidimą.
Dirbu užmiesty. Dirbu greitai,
garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

LIETUVIS, lauko priežiūros
darbu (landscaping/mainte-
nance) bendrovės savininkas,
Washington, D.C., ieško dar-
bininko, kuris galėtų atlikti
lauko priežiūros darbus.
Galime padėti gauti darbo
leidimą. Suteikiame pigus
butus — \$130 mėnesiui.
Kreiptis tel. (202) 244-2373.

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS,
IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Auksė
S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

CONDO FOR SALE
Park Shire Estate
2 bedrm., 2 baths, living rm. dining
area, kitchen, basement with a garage.
\$109,000. Call: 1-847-244-6833.

Needed a companion for
elderly lady 2 or 3 days a
week. Call 630-495-4006
after 6 p.m. Speak English.

Palangos centre parduodamos
didelės patalpos tinkamos parduotu-
vėms arba įstaigoms. Galima pirkti
dalimis. Info. tel. 011-370-7-
798060. Skambinti Čikagos laiku
nuo 9 v.r. iki vidurdienio.

DRUGAI

NEKILNOJAMO TURTO

GREIT PARDUODA
RE/MAX
REALTORS
(773) 586-5959
(708) 425-7160

RIMAS L. STANKUS
• Greitas ir sąžiningas pataravimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

TAISOME
SKALBYMO MAŠINAS,
ŠALDYTUUVUS, ŠILDYMO
SISTEMAS, VIRYKLAS,
ORO VĖSINTUVUS.
H. DECKYS
TEL. 773-585-6624

European restaurant in
Lemont, IL, needs a waiter/
waitress full or part time.
Call 630-257-7570.

Old Town Restaurant
needs kitchen help
in Lemont, IL
and also in Colorado.
Call 630-257-7570.

FOR SALE
A lovely brick 3 bedrm., 2 bath
home with 2 car brick garage, new oak
cabinets in kitchen, new roof, family
room with fire-place, fenced yard;
quiet tree-lined street. \$157,900. Call
Peggy, Realty Executives Amba-
sador, tel. 708-349-1111.

KREIPIMASIS Į VISUS ČIKAGOS LIETUVIŲ TAUTINIŲ NAMŲ NARIUS

Lietuvių tautinių namų direktorių taryba pareiškė LTN
metiniam narių susirinkimui, įvyksiam 1997 m. lapkričio
8 d. Balzako lietuvių kultūros muziejuje, kad pardavus
turėtus namus ir sklypą sumažėjo sąlygos ir priemonės
totesniam LTN egzistavimui, todėl pasiūlė Lietuvių tautinių
namų organizaciją likviduoti. Susirinkimas tas pasiūlymą
priėmė, prieš likvidavimą balsų nebuvo.

LTN direktorių taryba toliau pasiūlė, kad dabar esantiai
LTN direktorių tarybai būtų pavesta eiti likvidacinės
komisijos pareigas. Susirinkimas taip pat vienbalsiai tam
pasiūlymui pritarė.

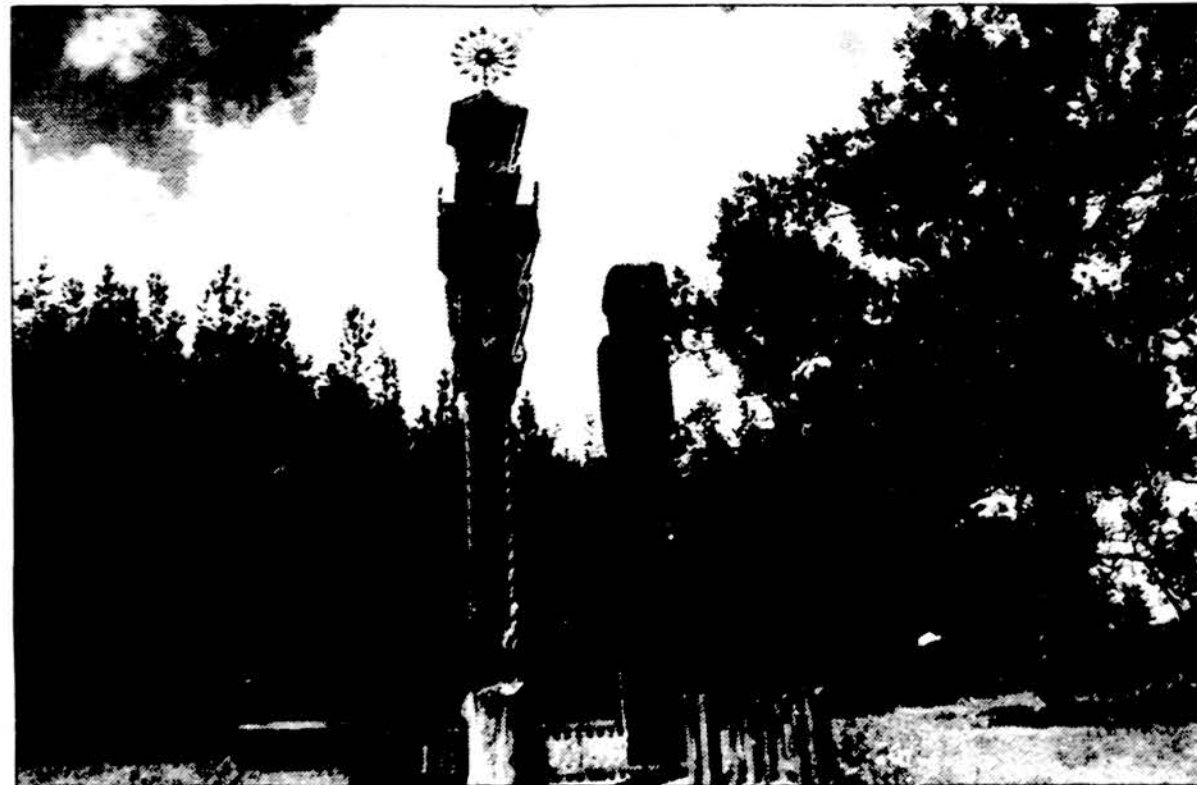
Jau anksčiau LTN valdyba ragino visus narius atsiimti
savo įnašus, pateikiant išdininkui beprocentines paskolas
laktus. Apie 80% paskolų sumos jau atsiimta, bet dar yra
asmenų neatsiėmusių. Prašome visų tai atlikti iki 1998 m.
rugšėjo 1 d. Jei paskolų laktai dėl kurių priežasčių yra dingę,
prašome raštu pranešti LTN izdininkui:

Oskarui Kremeriui
1005 Sherwood Drive
La Grange Park, IL 60526-1551
Tel. 708-354-7374

Išdininkas, gavęs pranešimą, patikrins pagal turimus
įnašų sąrašus ir paskolą tam asmeniui išmokės. Jei narys
mirus, jo paskola gali būti išmokėta pasilikusiems žmonai,
vaikams. Prašome tai pranešti izdininkui, jis patikrins ir
pagal esamus valstijos įstatymus (State) nuostatas
paveldėtojams išmokės.

Tik susitvarkiusi su narių paskolų įnašais Likvidacinė
komisija galės suvesti galutinę apyskaitą. Tos apyskaitos
likutis, išmokėjus visas sąskaitas, bus proporcingai
paskirstytas kiekvienam nariui pagal jo turėtą įnašų sumą.
Už tą papildomą sumą kiekvienas narys bus atsakingas
sumokėti IRS pajamų mokesčius.

Lietuvių tautinių namų
likvidacinė komisija
1998 m. gegužės 15 d.

Čiurlionio skulptūros prie kelio į Druskininkus.

Nuotr. Viktoro Kapočiaus

Nuotr. Viktoro Kapočiaus

KODĖL NESIMOKOM
IŠ ISTORIJOS?

Yra kalbama, jog Sąjūdžio tolimesnis išsivystymas buvo į partijas, įvairuojančias nuo socialistinių iki konservatorių. Tačiau debatai tarp partijų šiandien yra aštrūs. Todėl daugiau dėmesio atsiranda rinkimams, o ne įstatymų leidimui ir jų pritaikymui bei konsekvenciškoms politinės ekonomijos sukurimui. Tautinė vienybė tepasiekiami gera valia ir gerais darbais, įtraukiant plačią visuomenę dalyvauti valstybės reikaluose. Taip gi buvo Sąjūdis.

Prisimena pavyzdys iš JAV Lietuvos Studentų sąjungos istorijos. Penkiasdešimtmečio pradžioje šioje organizacijoje tilpo visi. Ir štai 1953 metų centro valdybos rinkimus laimėjo ateitininkų sąrašas, išstumdamas iš turėtų pozicijų liberalius studentus, kaip kad Vyt. Kavolį, R. Mieželį ir kt. Tuomet išstumti — nepriklausomieji išteigė taisyklą, pagal kurią ateitininkai turėjo būti savon organizacijon, santariai irgi savon, atsirado skautai akademikai ir neolituanai. Visi pasiekė tam tikrą laimėjimą, tačiau sunyko Lietuvos studentų sąjunga. Man pačiam teko suorganizuoti Detroito skyių ir išteigti Lietuvos studentų Santarą bei tuo vardu ją pavadinti, tačiau viena Lietuvos studentų sąjunga buvo žymiausias Lietuvos studentijos kūrinys. Kaip prieš 10 metų Sąjūdis. Kodėl nesimokom iš istorijos?

Saulius Šimoliūnas
Detroit, MI

KĄ ŠNEKA VILNIAUS
RADIJAS UŽSIENIUI?

LUL — sovietmečio Vilniaus radio laidos buvo vadinamos Laidos Užsienio Lietuviams, o dabar ši programa vadinasi — VRU — Vilniaus

Radijas užsieniui. Ar galima gretinti šias dvi epochų radio propagandos laidas? Ne tik galima, bet ir reikia, nes jos dvynės.

Lietuviai jau buvo pripratę girdėti per spaudą, radiją, televiziją prie Sniečkaus, Griškevičiaus pavardžių, kai būdavo segami CK pirmųjų sekretorių vardai ir titulai, dažniausiai išskaičiuojami jų žingsniai. Tai dabar pirmiausia ir retai kuri laida apsieina be platokų partijos įvairių nutarimų, įvairios kritikos ir priekabių dėl pirkinių, posėdžių, dažnų ir išlaidžių vizitų į kitas valstybes ir pan. Arba jau, kad pradės diena iš dienos, savaitė iš savaitės trimtuoti apie priėmimą į NATO peripetijas, apie kelius į JTO, o jau kiekvys kalbės apie naftą, žudynes ar vagystes, tai jau atrodo, kad toji vargšė Lietuvelė visiškai neturi nei teatrų, nei mokyklų, nei muzikos, nei meno, nei literatūros, nei kitų kultūrinio gyvenimo sričių. Regis, jai vien tik terūpi kalti ar pavogti liesą litą ar riebių dolerių iš banko seifo, pilstyti kibirais Mažeikių ar „Lukoilo“ naftą, skaituoti valstybės vyrų linsmas keliones į artimiausias ar tolimasias pasaulio šalis, be galo ir krašto gėrėtis parlamentu iškalba. Kartais tose VRU laidose nors su žiburiu ieškok mokslų, meno, kultūros žinių, bažnytinio, religinio gyvenimo kokių nors atšvaitų! Jie tepasirodo tikrai vienam ar kitam metropolitui oficialiai pareiškus koki nors protestą ar šiaip parašius koki didesnę raštą prezidentui. Tiesa, laidos pabaigoje išgirstame pusiau oficialų, dar katalikiškumo pėdsaką turintį „Sudie, malonūs klausytojai“. Jau neretai radijo žurnalistai, socialistinės kasdienybės duotų šitiek metų įpratę valgyti ir šviesių komunizmo aušrų ir vilčių išmaginti, dar ir šiandien neretai pradeda suokti, kiek daug Lietuvelė ginčijasi, tarpusavyje nesutaria, kokia ji buvo laiminga Brazausko ir Jursėno laikais, kokia išmin-

Lietuvos prezidento žmona Alma Adamkienė (viduryje) gegužės 7 d. dalyvavo tarptautinio vaikų, jaunimo ir neigaliųjų teatrų festivalio „Mes“ atidaryme Jaunimo teatre. Su ja kartu (iš kairės) Aldona Gaškinė ir Socialinės apsaugos ir darbo ministrė Irena Degutienė.

Nuotr. Eltos

tinga, kaip nuskambėjo ano įvairių gyvenimo sričių, profesionaliai parengtų ir raiškiai skaitomų, įdomių, įvairiapusių, trumpų, netgi po vieną du sakinius įvairių žinių iš visos Lietuvos, įvairių gyvenimo sričių. Juk per 30 minučių (jei per minutę pranešėjas perskaito 10-12 eilučių tekstą, tai per 25-28 minutes jau gali susidaryti 6-9 puslapių teksto) galima užsienio klausytojams ne vien apie gausius nusikaltimus, sprogdinimus, didėjančią vaikų ir jaunimo nusikaltimo statistiką pasakoti, ne vien per kelias dienas ar net visą savaitę trūbinti apie dirbtinai išpūstą vadinamąją lietuviško Vuotergeito istoriją, kuri ryškėja aiškiu kairuoliu noras pasikasti po dabartinio parlamento pirmininko pamatais. Gana laida iš laidos varžinti žmogžudystes, pėnelyg dažnai pasikartojančius sausas ekonomines, vingrias politines valdantiųjų vingrybes, bet užsienyje gyvenančius dažniau supažindinti ir su dvasinio gyvenimo realijomis ir aktualijomis, plačiašake mokslo, meno, kultūros, švietimo, Lietuvos Bažnyčios veikla ir viso tautos gyvenimo įvairiaspalvę panorama. Sėkmės, pagarbos išvargintai tautai ir daugiau objektyvumo, dalykiškumo informacijos ir žurnalistinio išradinumo!

Onutė Girdauskaitė
Montreal, Canada

KOLDŪNAI

Š.m. gegužės 21 d. Petras Petrutis pateikia įdomių žinių apie koldūnus ir galiausiai klausia, kodėl šis patiekalas vadinamas koldūnai, o ne kaip nors kitaip. Ten pat ir redakcijos pastaba: „Ar nebūtų geriau sulietuvinti patiekalo pavadinimą ir gardžiuotis virtinukais, ne koldūnais. Turiu pastebėti, kad E. Reklaitienė, redagavusi 1937 m. „Namų ūkio vadovėlių šeiminkams“, koldūnus pavadino riebuliais. Mat, pagal anų dienų receptą, jų įdarui naudojo tiek riebalų, kiek mėsos (500 g. maltos jautienos ir 500 g. lajaus). Šiandien tiek riebalų niekas nenaudoja, tad ir pavadinimas „riebuliai“ netiktų, nors „riebuliai“ minimi ir Lietuvos enciklopedijoje. Kai to patiekalo pavadinimo teiravausi pas kalbininką Alg. Sabaliauską, tai jis laisvai sakė, kad žodis koldūna — virtinėlis su mėsa: *mėsėtis* yra vartojamas lietuvių kalboje. Mes jį gavome iš slavų, plg. rusų *koldun*, lenkų *koldun*. I slavų kalbas šis žodis atėjo iš vokiečių, plg. vidurinių vokiečių aukštųjų *koldune*, kur rity vokiečių kalbą — šilti, ką tik užmušto gyvulio vidu-

riai, plg. calidus šiltas, karštas. Reiškia koldūnai — žodis su įdomia praeitimi. Dr. Pr. Skardžius „Lietuviški tarptautinių žodžių atitikmenys“ koldūnus taip pat vadina virtinukais, o su mėsa — mėsėciais. Tad, užuot svetimo žodžio koldūnai, pravartu būtų vartoti lietuvišką pavadinimą *mėsėtis*.

Stefanija Stasienė
Cleveland, OH

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS
IŠVEŽTŲJŲ
PRISIMINIMUI

Šį laišką, rašytą š.m. gegužės 22 d., man atsiuntė vaikystės dienų draugė Danutė P. Juo noriu pasidalinti. „Šiandien pas mus iškilmingai ir gedulingai paminimas didysis žmonių tremimas iš tėvynės 1948 m. gegužės 22 d. Pagauta prisiminimų nuotais, rašau Tau laišką. Kaip šiandien atsimenu tą dieną, kai į nežinią išvežė devynis mano bendrakursius, Vilniaus universiteto medicinos fakulteto ketvirtą kurso studentus, tarpe jų ir mano artimiausią draugę Liuciją. Liucija gyveno šalia mūsų, gretimame name. Naktį, apie 4 val., išgirdau Liuciją šaukiant: „Danute, sudiev“. Visi sukilome. Pro langą pamatėme visą Liucės šeimyną — močiutę, mamą, tėtį, pussešerį Vidą, brolių Aliuką ir Liucę, sėdint sunkvežimyje. Išbėgau į kiemą atsisveikinti. Liucija tik susprogo paprašyti, kad išgelbėčiau jos knygas. Paprastai išvežtųjų knygų buvo išmetamos į kiemą. Atsimenu, rytė, sužinoję, kad iš mūsų kurso išvežti devyni studentai, susirinkę medicininę knygų, maniero, pinigų, vazelių ir paistų geležinkelio stotį, kur stovėjo žmonių pilni vagonai. Nenuėiti tą dieną į paskaitas — bijojome. Prisimenu, kad dr. Gulbinas, skaitydamas odos-veneros ligų paskaitą — verkė. Susirašinėju beveik su visais mūsų kurso lietuvišiais. Septyni grįžo į Lietuvą. Tarp jų ir Liucija, kuri vėliau baigė Vilniaus universitetą. Užaugino dukrą ir sūnų, kurie irgi medikai. Liucija gyvena netoli manęs. Dažnai pasimatome. Mykolas, išvežtas į tolimąją Šiaurę, man rašė, dekodamas už išlydėjimą ir paramą. Rašė, kad ten, kur jis gyvena, yra -40°C. Neturi, kuo apsirengti. Nėjęs į darbą, dėl ko bus teisišamas. Atsisveikino sakydamas, kad į Lietuvą jau niekadodos nebeįgrįš. Prašė perduoti linkėjimus tiems, kurie jį prisimena. Tuos linkėjimus galėjau atiduoti ir atidaviau prasiėjęs Atgimimui, kai šventėm universiteto baigimo keturiasdešimtmetį (1989 m.). O

A.†A.
JOKŪBAS SKUDRA
(1907.7.1-1998.6.5)
A.†A.
ELZBIETA SKUDRA
(1913.8.8-1998.6.8)

Gyveno East Chicago, IL.

Jokūbas mirė 1998 m. birželio 5 d., Elzbieta — birželio 8 d. Abu gimė Lietuvoje, Šiaulių apskrityje.

Nuliūdę liko: sūnus Algirdas, marti Helen; anūkai: Vyto Brazaitis su žmona Kerrie Allan Brazaitis, žmona Nancy, Audronė Brazaitis, Paula Skudra; proanukė Elzbieta, svainis Gediminas Brazaitis; taip pat giminės Lietuvoje ir Brazilijoje. Abu velioniai pašarvoti birželio 9 d., antradienį nuo 2 iki 9 v.v. Kuiper Funeral Home laidojimo namuose, 9098 Kleinman Rd., Highland, IN.

Laidotuvės įvyks birželio 10 d., trečiadienį. Iš laidojimo namų 9:30 ryto velioniai bus atlydėti į Our Lady of Grace, Highland, IN, parapijos bažnyčia, kurioje 10 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jų sielas. Po Mišių velioniai bus palaidoti šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kyčiame giminės, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: sūnus, marti, anūkai, proanukė ir kiti giminės.

Laidotuvių direkt. Kuiper Funeral Home, tel. 219-923-7800.

Buvusiai Lietuvos Dramos teatro aktorei

A.†A.
DALIAI KUBERTAVIČIŪTEI-
MAURUKIENEI

mirus, vyrą dr. JONĄ MAURUKĄ, jo šeimą ir kitus giminių nuoširdžiai užjaučia buvusieji Bonos universiteto Vokietijoje kolegos:

Stasys ir Irena Eivai
Antanas ir Valerija Girniai
Dr. Bronius ir Genė Mickevičiai-Mikonai
Alfonsas ir Regina Petručiai

Mylimai Motinai

A.†A.
ALEKSANDRAI ŠLENIENEI

iškeliavus Amžinybėn, sūnui inž. LIUDUI K.ŠLENIUI su žmona DALIA, a.a. sūnaus inž. RAIMUNDO žmonai DANUTEI ir dukroms AUDREI ir LINAI nuoširdžiai užuojautą reiškia

ALLAS centro valdyba

Mykolas mirė 1950 m. nuo šaltio ir bado. Tai tokie prisiminimai...

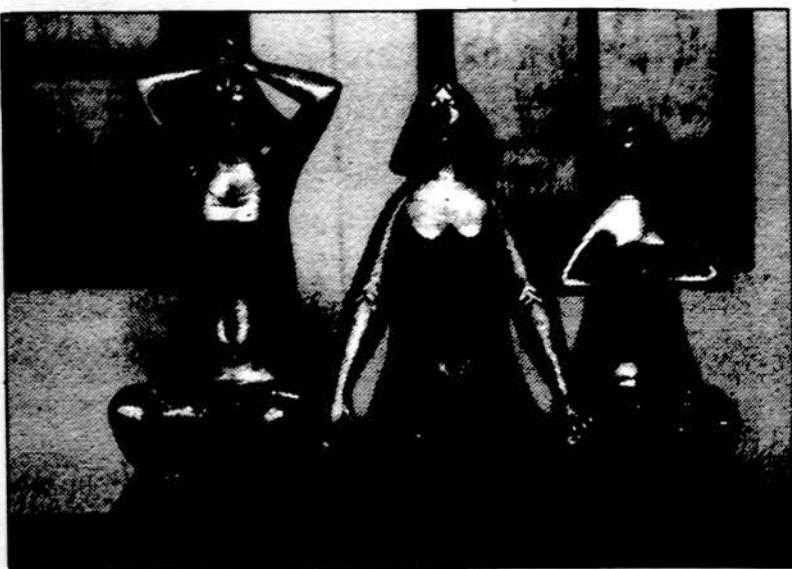
Prie to laiško daug komentų nereikia, tik aš, išvežimų siaubą išgyvenusi 1941 m. per Baisių birželį, nesutiksiu su siūlymais užmiršti, kas buvo (kas šiuo laiku pasidarė labai „madinga“) ir neisiu į „santarvę“ (ar ką nors panašaus) su mano tautos žudikais bei išdavikais.

Kodėl žydai niekad neužmir-

šo savo holokausto? Kuo mes kitokie? Ar todėl, kad krikščytė, ne vien tik vandeniu, bet ugnimi ir kalaviju? Jėzus Kristus mirdamas ant kryžiaus prašė Dievo atleidimo Jį kančiams, nes tie nežinoję ką darė.

O tie, kurie lietuvių (per tiek metų kankino ir prie visokių kriaunų kryžių) tikrai žinojo, ką darė.

Emilija J. Valantinienė
Chicago, IL

Skulptoriaus Vytauto Kašubos (1915-1997) „Žynės“ jo kūrybos parodoje, atidarytoje Tarptautinę muziejų dieną gegužės 18 Vilniaus Nacionalinėje galerijoje. Nuotr. Eltos

Dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys ir skulptoriaus Vytauto Kašubos (1915-1997) įgaliota Beatrice Vasaris V. Kašubos parodoje, atidarytoje Vilniaus valstybinėje galerijoje gegužės 18 d. Nuotr. Eltos

Užsienio lietuviams gerai pažįstamo, ypač iš pirmosios lietuviškos knygos 450 m. sukakties minėjimo renginių pernai rudenį, prof. Domo Kauko sūnus savo tėvelio bibliotekoje Vilniuje kovo 5 d. Nuotr. A. Rugieniaus

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Prel. dr. Ignas Urbonas šį sekmadienį, birželio 14 d., Čikagos laiku 12 val., o Michigan valstijos laiku — 1 val. p.p., Union Pier, MI, aukos šv. Mišias. Po pamaldų Karaičių vasarvietės salėje bus Birželio tragedijos dienų paminėjimas.

ALTo Čikagos skyriaus valdyba rengia Baisiųjų trėmimų paminėjimą birželio 14 d., sekmadienį. Pradedamas vėliavų pakėlimu 10 val. r. Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčios aikštėje. Iškilimams vadovaus Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadovybė, dalyvaujant ir kitoms šaulių kuopoms bei ramovėms. Po vėliavų pakėlimo pamaldos bus 10:30 val. r. toje bažnyčioje. Mišias aukos ir pamokslą pasakys kun. E. Arnašius, kuris laikinai pavaduoja kun. Rimą Gudelį. Giedos parapijos choras, vadovaujamas muz. Antano Lino. Prie vargonų — muz. Ričardas Sokas. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

Tėvo dienos progą ne tik pagerbime tėvus, bet ir padėkosime jiems už rūpestį bei globą. Tėvo dienos pietūs ruošiami birželio 21 d., 12 val. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje. Bus skanus maistas, linksma programa. Uzsakykite stalus ar vietas pas Aldoną Palekienę tel. 708-448-7436. Kaip ir kasmet, šiuos Tėvo dienos pietus ruošia PLC renginių komitetas.

Pedagoginio Lituanistinio instituto Čikagoje įsteigimo 40 metų sukaktis bus paminėta šeštadienį, birželio 13 d., 6 val. vak. Jaunimo centro maž. salėje vyksiančiame Diplomų įteikimo vakare. Po akademinės dalies bus įdomi programa, vakarienė, šokiai ir pabendraavimas. Kviečiami visi studentai, jų tėvai ir draugai, laukiami visi ankstyvesnių metų absolventai, lektoriai ir visuomenė kartu švęsti lituanistinio švietimo institucijos sukaktį ir kartu džiaugtis su joje besimokančiu jaunimu ir pasižyventusiais lektoriais. Apie dalyvavimą prašoma iš anksto pranešti vakaro rengimo komiteto pirm. Virginijai Paulienei, tel. 630-323-5376.

BALFo narių susirinkimas šaukiamas birželio 28 d., sekmadienį, 11:30 val. r., Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje, 6820 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL. Dalyvaus Centro valdybos pirmininkė Maria Rudienė. Visi laukiami ir kviečiami dalyvauti, nes daug dar šelptinų žmonių yra, daug dar vargo neišvartę iš mūsų tautiečių namų.

Lietuvos Vyčių tautinių šokių grupės šokėjos (iš kairės) Vika Gilytė, Onutė Utz ir Kristina Mockutė po pasirodymo Cicerio, IL, įvairių tautybių programoje gegužės 9 d. Nuotr. Ed. Sulaičio

Jaunimo centro Moterų klubas kviečia visus birželio 14 d. į JC kavinę pasivaikinti skaniais mielinais blynais, prie kurių žada ir obuolines košes. Blynai bus kepami nuo 9 val. ryte, tai, jų užkandus, bus galima suspėti į visus, tą sekmadienį vykstančius minėjimus. Savo atsilankymu paremsite Jaunimo centrą!

Gail. sesuo Sofija Plėnienė kiekvieną ketvirtadienį „Seklyčioje“ nuo 3-čios iki 5 val. p.p. atsilankiusiems matoja kraujo spaudimą. S. Plėnienė, Čikagoje plačiai žinoma visuomeninių ir labdarinių darbų talkininkė, šį vyresnio amžiaus asmenims labai reikalingą patarnavimą atlieka nemokamai.

Neužmirškime Tragiškojo birželio aukų — savo tautos genocido! Tą dieną, birželio 14, sekmadienį, Čikagoje minėjimą ruošia ALTo Čikagos skyrius, o Pasaulio lietuvių centre, Lemonte — vietinės LB apylinkės valdyba. Jeigu kam yra kitų, neatidėliotinų įsipareigojimų birželio 14 d., galime dalyvauti Trėmimų paminėjime jau šį sekmadienį, birželio 7 d., Cicerio, Šv. Antano parapijoje (Mišios 11 val. r., o po to akademinė dalis salėje).

Amerikos Vidurio Vakarų Lietuvos Vyčių vasaros meno susirinkimas šaukiamas šeštadienį, birželio 6 d., Švč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje, 6820 S. Washtenaw. Susirinkimo šeiminkai yra Lietuvos Vyčių 112 kuopa. Pradžią — 12 val. priešpiečiais, o po to, 1 val., susirinkimas. Vietą priešpiečiams rezervuoti galima, skambinant Julie Zakarka 708-425-5015. Bus išrinkta nauja valdyba, bus malonu susitikti su Lietuvos generaliniu konsulu Giedriumi Apuoku, atvykiančiu į susirinkimą. Kviečiami dalyvauti visi nariai.

NAUJOJI PROŠVAISTĖ

Mokslo ir švietimo ministro (dr. Zigmą Zinkevičiaus) nušalinimu labiausiai apsidžiaugė Lietuvoje mafija, kuri buvo netekusi „verslo“, kai efektyviai buvo sutrukdyta parduoti turguje diplomus. Prasideda vėl bespalvis švietimo laikotarpis. Kova su okupacijų ir sovietiniais likučiais Lietuvoje nelengva, bet varžymai dėl valdžios postų, nuolat, visados ir amžiais dėl jų bus ginčijamasi ir spręs reikalus partijų naudai ir visa tai nebūtinai Lietuvos naudai.

Kaip ir visais liūdais Lietuvai protarpiais sukrutėdavo ir

pagyvėdavo privati iniciatyva gelbėdama Lietuvos pagrindus — kultūrą ir švietimą, puoselėdama naują dvasinį atgimimą, kad tauta išliktų kūrybinga ir gyva.

Gražaus praėjusio gegužės 17 d., sekmadienį susirinko mūsų jauni, Čikagos apylinkėse gyvenę, profesionalai į ypatingą vakaronę pas Dainę ir dr. Tomą Quinn. Tai ne šiaip sau pasiūlyti suėjo mūsų jauniausioji produktyviausioji šio mėto karta. Jie suėjo apsvarstyti esamą vargingą Lietuvos švietimo pagrindą, okupacijų nutertą. Visi pripažino, kad reikalinga nauja iniciatyva. O toji naujoji iniciatyva jau ir prasidėjo. Ji kyla iš mums patikimiausio kūrybingo vieneto, Tėvų Jėzuitų, kurių vadovu dabar tapo mums, ypač už Lietuvos ribų esantiems, gerai pažįstamas tėvas Antanas Saulaitis, SJ.

Verta prisiminti Jaunimo centrą Čikagoje. Koks tai buvo kadaise rikingas užsimojimas: atvažiuojantiems iš Europos lietuviams, ano mėto skurdžiams, statyti tokį didelį pastatą ir pavadinti jį „Jaunimo centru“. Ir štai, kaip didingas tas pastatas tarnauja jau per 50 metų — Dievui ir Tėvynei. Tai lieka istorinis švietimo pamokantis, pasitikėjimo dvelkiantis, optimistų pavyzdys.

O ir dabar, kas lankosi Lemonte, PL centre, Matulaičio misijos bažnyčioje, kiekvieno mėsio pirmo sekmadienio Mišios yra vaikų Mišios. Tai vienintelės, manau, už Lietuvos ribų lietuviams vaikams šv. Mišios, kur gieda vaikų choras, D. Polikaicio vadovaujamas. Kaip moka prie altoriaus per Mišias susisaukęs vaikus kun. Paliokas, SJ, su jais pasiūkėti ir priartinti juos prie Dievo. O kas nesizavėjo įspūdinga Pirmosios lietuviškos išpažinties ir komunijos švente Lemonte, iškilmingai švęstą gegužės 3 d., giedant vaikų chorui. Kaip dindinai 29 vaikai priėmė komuniją. Ta tiesioginė šio mėto tėvų jėzuitų atrama augančiai jaunajai lietuviškai kartai kelia ypatingą pasitikėjimą tėvų jėzuitų užsimojimais.

Bet kaip dabar pažvelgti į Lietuvos ateitį su naujais ir panašiais projektais, kaip buvo Jaunimo centras? Ar jau nieks neplanuoja?

Dabar štai naujas šio mėto užsimojimas! Naujas žiburys! Tie patys tėvai jėzuitai, kurie Jaunimo centrą įkūnijo Čikagoje ir iki šiol išlaikę rūpinosi jaunimu, užplanavo naują Lietuvai atkurti programą. Tėvai jėzuitai kviečia pasinaudoti šiuo laisvu Lietuvai laisvės metu ir kol galima pradėti ugdyti naujas gretas ir jie patys pirmieji planuoja ir rodo pavyzdį. Jėzuitai, susipažinę su ypatinga Lietuvos padėtimi, rado vienintelę išeitį Lietuvos atnaujinimui, pradėjo kurti pirmąsias privačias mokyklas. Tik naujai išauginta naujoji karta, kuriai rūpės Lietuva, atnaujins lietuvių veidą, atnaujins Lietuvą. Šiam užsimojimui, kurį jie patys jau taip sėkmingai pradėjo, duodamas naujas šūkis: „Kurkime ateitį! Kovokime už Jėzuitų mokyklas ir programas Lietuvoje!“ Tai nėra tuščia kalba ar diskusinis užsimojimas. Jėzuitų mokyklos Lietuvoje jau įkurtos. Pradžią jau padaryta. Mokyklos jau veikia Kaune (gimnazija), Vilniuje (gimnazija), Šiauliuose, Klaipėdoje ir t.t. Lietuvos visuomenė jomis susizavėjo. Bet ateinantiems metams, pavyzdžiui, Kaune iš 130 paduotų prašymų, priimti galima buvo tik 50 naujų mokinių. Kiti lieka už durų. Ar galima leisti tą augančią kartą, besiveržiančią į mokslus,

atstumti ateitį? Ar tai nau-dinga Lietuvai?

Naujas polėkis pavadintas: „Pradėkime veikti už Jėzuitų mokyklas ir programą Lietuvoje — Tradicija (paprotiai) ateitį, tai jau nauja pro-švaistė“. (Angliškai: „Tradition for future. Campaign for Jesuit Schools and Programs in Lithuania.“)

Šiame privačiame ratelyje, kur buvo susirinkę (apie 30 jaunos kartos profesionalų) jaunieji intelektualai, buvo padiskutuota ši nauja pro-švaistė: susipažino, (kun. A. Saulaitis, SJ, pristatė naujus užsimojimus), padiskutavo ir pripažino šį užsimojimą ypatingos vertės. Reikia remti privačių mokyklų steigimą, reikia privačioms mokykloms Lietuvoje patalpų!

To vakaro pašnekesys tai buvo ne vien tik žodinis mintimis pasidalinimas, kuriame progą sudarė Dainė ir dr. Tomas Quinn, bet buvo apšnekėta, kaip įsibrauti ne tik į lietuvių širdis, bet ypač į amerikietiška visuomenę, kuri paprastai kilniems planams yra nuoširdi ir atvira, tik reikia juos supažindinti. Jau sudaryti šiem užsimojimams ir specialūs planai, o sunkiam planavimo darbu vadovauti sutiko Tadas A. Kulbis. Jau yra įkurta šiam užsimojimui ir įstaiga (2345 W 56 St., Chicago, IL 60636. Tel. 773-737-9891).

Pašnekesiai buvo įdomūs ir realistiški. Dr. Tomas Quinn, pats buvęs Lietuvoje ir susipažinęs su tikrove, labai priartina remia šį projektą, nes tik su tėvų jėzuitų autoritetu galima ir reikia šį kilnų dvasinį Lietuvos atnaujinimą pradėti ir tik nuo jaunimo Lietuva atsinaujins. Tokiam projektui Amerikos visuomenė jėzuitams patikės ir galima tikėtis labai Amerikoje stiprios finansinės atramos, ir jis pats įsijungė į sudarytą tam tikslui tarybą.

Dar aiškiau su mokslo ir švietimo padėtimi Lietuvoje supažindino kun. Gintaras Vitkus, SJ, Kauno gimnazijos direktorius, papasakojęs įdomių skurdžių, bet ir labai džiuginančių, faktų: jaunimas puikus, mokyti nori, reikia tik sudaryti sąlygas ir traukti jaunimą iš esamos pavojingos žalingos ir palaidos atmosferos.

P. Narutis

O VAIKAI PIEŠĖ VAIVORYKŠTE...

Tik birželio naktys būva taip žvaigždėtos, šiltos ir ramios.

Tos nakties tylą sudraskė pasipylę riaujojantys sunkūs vežimiai su rusų kariais, kurie gaudė, grūdė žmones į kebulus ir, nepaisydami prašymų, aimanų anei maldų vežė juos į geležinkelio stotis.

1941 m. birželio 14-18 d. bolševikai į gyvulinius vagonus susodino kelias dešimtis tūk-

Valdo Adamkaus kandidatūrai į Lietuvos prezidento postą remti komitetas ir po rinkimų neišsiskirstė. Jo nariai savo paramą prez. Adamkui pabrėžia įvairiais būdais — spalio 25 d. Willowbrook pokylių salėje ruošiamas priėmimas, tuo metu į Čikagą atvykiančiam Lietuvos prezidentui. Iš kairės sėdi: Stasys Baras, Julius Šmulskštys, Alė Razmienė; stovi: Anatolijus Milonas, Rimantas Dirvonis, Leonas Narbutis, dr. Antanas Razma, Pranas Jurkus, dr. Leonidas Ragas, Vytautas Germanas ir Vytautas Jasinevičius.

tančių Lietuvos gyventojų ir juos išvežė į Šiaurę ir Rytus. Trėmė, nepaisydami nei amžiaus, nei lyties, nejudami gailėsčio ligoniams anei vaikams. Trėmė į nežinią, nes niekas tada nežinojo, kas tie altajai, kur krasnojarskai, rešiotai, o kas tos vorkutos ir koks ledinis ir šaltas Laptevų jūros vanduo.

...To laikmečio vaikai juodos spalvos angliuku piešė keplones metu ties bėgiais palaidotą Mamą, gimtąją sodybą, nespėtus nuskinti alyvinius obuolius ir vartuose paliktą amsintį ištikimą draugų Reksą.

Kai Rusija, pasivadavusi SSRS, 1940 m. birželio 15 d. okupavo nepriklausomą Lietuvos valstybę, lietuvių trėmimai buvo didžiausia nelaimė okupantų atvežta ant raudon-žvaigždžių tankų.

...O vaikai piešė Aušrinę žvaigždę, medį, lėliją, upę, dangaus begalybę ir sklandantį paukštį jame. Parskridusį iš Trėmties šalies, bet neparnešusį žinios, kur tėta ar dėdė, kaimynai, pirmoji mokytoja.

Suėmę, įkalinę ir išvežę šimtus Lietuvos valstybės veikėjų bei pareigūnų, uolūs okupantų valios vykdytojai nepamiršo ir dvarininkų kilmės žemės savininkų. Šimtai tukstančių Lietuvos gyventojų buvo planuojama ištrėmti, juos suklasifikuoti į 14 grupių. Netgi esperantininkai ir filatelistai priskirti „liaudies priešų kategorijai“ Trėmtinių žmonių okupantai priskaičiavo 19,528, tačiau Maskva trėmimų išvakarėse padidino žmonių vežimų skaičius.

...Vaikai piešė storus sniego patalus Vorkutoje, Karelijos giria, Belomor kanala, prie laužo besišildančius Permes medkirtius, ir klojamus bėgius tebeatvykstantiems vagonams iš Lietuvos.

1945-1953 m. buvo įvykdyti 34 Lietuvos gyventojų trėmimai. Baudžiamosios operacijos

būdavo pavadinamos nukaltais, dažnai sentimentaliais vardais. 1948 m. ūkininkų trėmimas, kai buvo išvežti 39,766 žmonės, pavadintas „Vesna“ („Pavasaris“). O kitų metų didysis trėmimas, irgi atplešęs nuo gimtinės 28,981 ūkininkų ir jo šeimos nari, vadinosi „Priboj“ („Bangų mūša“).

Azijoje, Buriat-Mongolijoje, yra lietuvių trėmtinių kapinės. Viename paminkle ten yra iškaltas įrašas: „Mes esame iš gintarų krašto, iš garbingos gimtinės Lietuvos. Kas išskaitys vargus be rašto, ką iškentėjo didvyriai jos“.

Istorija bejęgė žodžiais išsakyti, ką patyrė, iškentėjo lietuviai, kai maždaug kas dešimtas Lietuvos gyventojas buvo išvežtas ir pasmerkta bado ir Sibiro speigų mirčiai.

...Ir tik vaikai savo piešiniuose visais laikais leido mėlyną dangun aitvarus, šventę šventes, keliavo į svečias šalis, šnekojosi su dramblių ir statė jam namą, rūpinosi taika Europoje, džiaugėsi sava šeima, skambino draugui, dovanavo kažkam saulę...

Ir juodžiausią gedulo dieną vaikai piešė vaivorykštę ir sapnavo viltingus sapnus.

Aldona Jurkutė

ŽVAIGŽDŽIŲ LIETUS PASAULIO LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTEI

Š.m. liepos 1 d. Lietuvos operos ir baleto teatre — tarptautinė baleto žvaigždžių fies-ta. Joje dalyvaus Yomiko Takeshina (Japonija) su partneriu iš Prancūzijos Stephan Dalle. Šie artistai Tarptautiniame Serž Lifar baleto konkurse 1997 m. apdovanoti pirmąja premija ir specialiu prizų, kaip geriausia konkurso pora. Koncerte dalyvaus čekė Daria Klimentova, daug gastroliavusi įvairiose pasaulio valstybėse, o nuo 1996 m. dirbanti Anglijos Valstybinio baleto prima balerina. Susitiksite su jos tėvynainiu — Stanislavu Fėto, Čekijos Valstybinio teatro solistu, Rudolfo Nurijevo premijos laureatu. Šoks Rusijos Imperijos baleto solistai — lietuvių kilmės artistas Gediminas Taranda ir Olga Pavlova. Pamatysite daug Lietuvos baleto žvaigždžių. Visi jie šoks klasikinį Michail Fokino, Mariaus Petipa, Antono Dolino kūrinius, taip pat ir šiuolaikinių choreografų George Balanchino, Rolando Peti, Kenneth McMillan kompozicijas. Lietuvių baletmeisteris Jurijus Smoriginas specialiai šiam vakarui sukūrė M. Ravelio „Bolero“, skirtą baleto solistei Nelei Beredina, kuri šiame koncerte atsisveikins su žiūrovais. Tai artistė, daugiau

nei dvidešimt metų garsinusi Lietuvos baleto meną tėvynėje ir daugybėje užsienio kraštų. Ji šoks su ilgamečiu savo partneriu scenoje Petru Skirmanu, kuris — šio renginio iniciatorius, meno vadovas ir režisierius. Turėsite išskirtinę progą išgirsti Lietuvos Valstybinį simfoninį orkestrą, diriguojamą Juozo Domarko bei pianistą Povilą Jaraminą.

Koncertą ves LTV žvaigždė Sigitas Stankevičiūtė ir garsus muzikologas Viktoras Gerulaitis. Šventinio vakaro metu bus galima įsigyti naujausią Livi-Go Gulbinaitės knygą apie Lietuvos baleto žvaigždes „Akimirkos vaikai“. Jūsų laukia daug malonių netikėtumų.

Renginio globėjos — Alma Adamkienė ir balerina — le-genda Maja Pliseckaja.

Po koncerto būsite pakviesti į pokylį, kuriame dalyvaus Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus, Lietuvos Vyriausybės, Seimo nariai ir koncerto dalyviai. Bus progą gauti jų autografus. Pokylį rengia vienas prabangiausių restoranų Lietuvoje „Stik-liai“.

Bilietus ir pakvietimus kviečiame užsisakyti pas Vitaliją Vasaitienę, tel. 708-448-5930, faksas 630-257-9010.

Eglė Stankevičiūtė

SKELBIMAI

• William Unakis, Morton, IL, dažnai siūnia ir remia Lietuvos vaikus, dabar atsiuntė \$100; George P. Dereska, Cleveland, OH, kas mėnesį atsiuntia po \$10; John Finerty, Alexandria, VA, — \$25. Visiems geriesiems Lietuvos vaikų globėjams dėkojame! „Lietuvos Našlaičių globos“ komitetas, 2711 W. 71 St., Chicago IL 60629.

• Tėvų dienos šv. Mišių bei maldų novėna prasidės birželio 12 d. ir tęsis iki 21 d. Marijonų koplyčioje prie „Draugo“. Ši novėna skirta Švč. Jėzaus Širdies garbei, meldžiant tėvams kūno ir sielos sveikatos, sėkmės

darbuose, kantrybės kančioje, gi mirusiems — amžinosios laimės. Maloniai kviečiame įsijungti į šias ypatingas mūsų maldas. Savo tėvų, vyrų, uošvių ir senelių vardus siųskite: Marian Fathers, 6336 S. Kilbourn Ave., Chicago, IL 60629.

• Dr. Leonas Seibutis išvyksta į Lietuvą birželio 24 d. Jo kabinetas bus uždarytas iki rugpjūto 16 d.

ARAS ROOFING